

26 Листопада в Україні – День пам'яті жертв Голодоморів

Як повідомила прес-служба Президента України, цього дня на території Меморіалу пам'яті жертв голодоморів у місті Києві за участі керівництва держави, членів Уряду, інших офіційних осіб, громадськості пройдуть жалобні заходи, зокрема, скорботна хода, покладання квіткових композицій до Меморіалу. Буде оголошено хвилину мовчання. В Національній опері України буде проведено концерт-реквієм пам'яті жертв голодоморів в Україні.

Пам'ять жертв загальнонаціональної трагедії у регіонах держави вшановуватиметься за участі керівників місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

У всіх регіонах пройдуть жалобні заходи за участі керівників органів влади, представників громадсько-політичних сил, зокрема, покладання вінків та композицій із житніх і пшеничних колосків до пам'ятних знаків, місць поховань жертв голодоморів і політичних репресій. У ході заходів буде оголошено хвилину мовчання.

На всій території держави передбачено приспущення державних прапорів, буде внесено зміни до програм теле- і радіоканалів, обмежено проведення розважальних заходів.

Відповідну роботу у зв'язку з Днем пам'яті жертв голодоморів буде проведено закордонними дипломатичними установами України. Зокрема, надаватиметься сприяння українській громадськості за кордоном в організації вшанування пам'яті жертв голодоморів.

Представники центральної та київської влади також візьмуть участь у жалобних заходах, які організовує громадськість 26 листопада у столиці України, зокрема в акції «Запали свічку».

Нагадаємо, що 26 листопада 2011 року о 16-й годині — загальнонаціональна хвилина мовчання, під час якої мільйони українців запалять свічки біля меморіалів Голодомору та у вікнах своїх домівок.

У Сімферополі поминальні заходи розпочнуться о 15 годині 26 листопада 2011 року біля приміщення Української православної церкви Київського патріархату (вул. Севастопольська, 17-а)

«БЕЗ ТРУН ПОНЕСЕНІ ІЗ ДВОРУ. НІЗАЩО. ПРОСТО. БЕЗ ВИНИ...»

Вже ніхто не заперечує того факту, що у ХХ столітті Україною тричі, наче смерч, пронісся голод: у 1921-1923, 1932-1933 та 1946-1947 роках. Але найстрашнішим, штучно викликаним, вважається голод 1932-1933 років, який за один рік забрав щонайменше 4 мільйони життів. Свідків цього страшного голоду залишилося дуже мало. За них готові свідчити їхні діти.

Сьогодні у мене незвичайний респондент: мешканка м. Севастополя Надія Горовко. Вона прийшла, щоб розповісти про матір, яка вижила в голод 1932-1933 років і дала їй життя. Я навіть не відважуюся ставити респонденту запитання: сама розповість все, що знає...

Очі пані Надії наповнилися сльозами, але вона втрималася й почала доволі страшну історію з життя своєї родини. Їй завжди хотілося написати книгу про той страшний голод, який пережила мама. Вона все збиралася, збиралася, а кілька років тому мами не стало.

Сама пані Надія ніколи не знала голоду. Мама була такою хазяйкою, так ретельно дбала про родину, вони з сестрою до певної пори навіть не знали, який біль і жах тамує в серці й пам'яті їхня дбайлива матуся. Так тривало, аж поки шкільна програма не спонукала дівчинку до прочитання книги В. Короленка «Дети подземелья».

Коли школярка Надя почала читати вголос перші рядки книги: «Моя мати померла, коли мені було 6 років...», мати, Ганна Никифорівна, ніби прокинувшись від тяжкого сну, почала вперше розповідати про своє дитинство.

Їй у 1933-му теж було шість літ. Родина мешкала на Кубані. Батьки мали крамницю. Серед краму були тканини, продукти, посуд і ще багато різних речей. Якось до них завітало декілька чоловіків, усе з крамниці вивезли й кудись забрали батька.

Продукти в хаті невдовзі скінчилися, мати, зачинивши дітей, пішла до іншої станиці міняти речі на продукти й не повернулася. Кілька днів діти залишалися самі, потім прийшли якісь чужі люди й забрали їх до дитячого будинку.

(Закінчення на 5-й стор.)

Крайня праворуч на фото — Ганна Никифорівна, якій у 1933-му було 6 літ. Кілька років її вже немає в живих...

ЦЕ БУВ ГЕНОЦИД...

НА УКРАЇНЦІХ ВИПРОБУВАЛИ «НАЙДЕШЕВШУ ЗБРОЮ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ»

стор. 5

ЗДОРОВ'Я ПО-ЄВРОПЕЙСЬКИ

ПАРИЗЬКІ РЕЦЕПТИ ДЛЯ УКРАЇНИ

стор. 6

СЛОВО — ЗБРОЯ!

ДЕПУТАТАМ, ЯКІ НЕ ЧИТАЛИ ГЛАЗОВОГО, ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

стор. 12

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОРИВ КРИМУ У КИТАЙ

Крим активно розвивається і готовий до приходу інвесторів, у тому числі китайських. Запрошувати інвесторів із Піднебесної вирушила до Китаю представницька делегація автономії. У ході презентаційного туру 8-17 листопада відбулося п'ять презентацій і безліч зустрічей, під час яких кримчани постаралися дати місцевим чиновникам і бізнесменам максимально повне уявлення про край і його широкі можливості. Тур проходив такими важливими точками Китаю, як столиця Пекін, «всекитайський пляж» — острів Хайнань і фінансовий центр Азії — Гонконг.

Цього року Автономна Республіка Крим посіла друге місце серед регіонів України з припливу іноземних інвестицій. За словами члена делегації, керівника Агентства регіонального розвитку Олексія Стародубова, з січня до серпня цього року автономія залучила 324 млн. доларів. Ось тільки китайських інвестицій серед них ще немає. Це при тому, що Китай, друга економіка світу за обсягом ВВП, лідирує в рейтингу за темпами зростання інвестування за кордон, а за обсягами прямого інвестування поступається лише США.

За перші 10 місяців цього року Китай уклав прямі інвестиції в обсязі \$46,25 млрд. у 2733 підприємства в 130 країнах і регіонах світу. Найбільшими одержувачами китайських інвестицій стали

Гонконг, країни АСЕАН, ЄС, Австралія, США, Росія та Японія. Україна вся, не лише Крим, поки перебуває на узбіччі цього процесу. Проте кілька проектів — у роботі, переговори з них ведуться на стадії обговорення технічних і комерційних деталей. Зокрема, в Криму — це проекти реконструкції міжнародного аеропорту «Сімферополь» і комплексу «Порт Ялта», а також проект із перевезення потужностей Євпаторійського морського торгівельного порту на Південну косу озера Донузлав. Тут уже йде предметна розмова. Невелика частина делегації спеціально злітала до Шанхая, де зустрілася з партнерами із компанії INVESTEK Ltd, що має у Шанхаї свій інвестиційний фонд із залучення китайсь-

ких грошових ресурсів, а також із представниками страхової компанії Sinosure та банком China Development Bank. З INVESTEK під час Чорноморського економічного форуму в жовтні цього року підписано два меморандуми з інвестування в проекти реконструкції міжнародного аеропорту «Сімферополь» і комплексу «Порт Ялта».

«Інвестиції в них складають по 300 млн. доларів кожен», — повідомив О. Стародубов. Із цими ж партнерами обговорювалося і фінансування проекту з перенесення потужностей Євпаторійського порту на Південну косу озера Донузлав. «Китайська сторона готова виділити 1,2 млрд. доларів у рамках меморандуму про співпрацю з компанією China National Technological Import & Export Corporation», — заявив глава Агентства регіонального розвитку. Очоловане ним агентство підписало з цією структурою два меморандуми — основний у грудні 2010 року і додатковий, про створення робочої групи, 12 жовтня цього року. За словами Стародубова, робоча група має до кінця року уточнити всі технічні деталі й оформити конкретну пропозицію за

умовами інвестування. Говорили про ці проекти до цього і в компаніях China State Shipbuilding Corporation і China Rail Signalling & Communication.

Серед інших проектів, які Агентство регіонального розвитку планує реалізувати з китайською стороною, — будівництво парогазової електростанції в місті Шолкіне. Попередня домовленість про це була досягнута ще у вересні минулого року під час візиту до КНР Президента України Віктора Януковича. Щоправда, з тих пір серйозно просунути не вдалося.

(Закінчення на 4-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України»
Директор
Олеся БІЛІШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДК у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Іван Порхун.
Тел./факс (044) 498-23-64.

ПРЕЗИДЕНТ ДОРУЧИВ УРЯДОВІ НЕГАЙНО ВІДМОВИТИСЯ ВІД ПРАКТИКИ НЕПРОДУМАНОГО ЗАКРИТТЯ ШКІЛ

Президент України Віктор Янукович переконаний, що практика закриття шкіл у шахтарських селах, селищах та поселеннях, де недостатньо дітей, щоб за нинішніми нормами утримувати школу, — непродумана і завдає багато проблем як батькам, так і дітям. На думку Глави держави, людям у невеликих поселеннях, наприклад, у шахтарських селищах, і так живеться нелегко. Народжу-

ваність падає і через те, що важко з роботою, що молодь роз'їжджається. У таких умовах, вважає Президент, треба, щоб влада допомагала, створювала більш сприятливі умови, а не ще більше ускладнювала людям життя.

Президент доручив урядові негайно відмовитися від практики непродуманого закриття шкіл. Зокрема, Президент вимагає внести в закон про загальну середню

освіту менший показник наповнюваності класів. Це дасть можливість зберегти школи. Також Глава держави вважає необхідними такі зміни у фінансуванні малокомплектних шкіл, які дали б їм можливість нормально функціонувати. Президент розпорядився внести зміни в Державну цільову програму «Шкільний автобус», які дали б можливість краще забезпечувати шахтарські школи необхідним транспортом.

У дорученні Президента є й інші вимоги для нововведень, які дозволять зберегти школи у шахтарських селищах.

ВЕРХОВНА РАДА КРИМУ РОЗГЛЯНУЛА КАДРОВІ ПИТАННЯ

На пленарному засіданні Верховної Ради Криму, що відбулося минулого тижня, внесені зміни до складу Ради міністрів АР Крим.

Як повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ, відправлена у відставку заступник Голови Ради міністрів Катерина Юрченко. Її посаду заступника посідає Ольга Удовіна, яка очолює управління справами Ради міністрів АРК.

Крім того, депутати підтримали призначення на посади трьох міністрів. Міністром регіонального розвитку і ЖКГ Криму став Сергій Брайко, міністром економічного розвитку і торгівлі — Світлана Верба, Міністерство курортів і туризму очолює Олександр Лієв. Ініціатором кадрових питань виступив новий Голова Ради міністрів АРК Анатолій Могильов.

ЕКСПЕРТИ: ЧФ РФ В КРИМУ КОШТУЄ \$2 МЛРД. НА РІК

Директор Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння Валентин Бадрак сумнівається, що Україні вдасться добитися перегляду домовленостей щодо ЧФ РФ. «У мене особисто великі сумніви в тому, що українській стороні вдасться добитися будь-якого перегляду домовленостей по ЧФ РФ», — сказав він на прес-конференції «Ціна перебування ЧФ РФ в Криму».

За словами експерта, позиція Росії в цих питаннях є доволі жорсткою. «Все, що сьогодні говориться про оренду, — це лише певна інформаційна кампанія, яка ні до чого реально не призведе, оскільки російська сторона не піде на перегляд умов оренди своєї бази», — додав він.

На переконання Бадрака, це питання треба було ставити під час пролонгації перебування ЧФ РФ на території України. За його словами, для Росії подальша мета полягатиме в тому, щоб закріпити можливість перебування ЧФ РФ на території України навечно і на умовах, коли територія бази буде визнана російською територією. Експерт зазначив, що такі заяви лунають з боку російських політиків і вони є серйозним підґрунтям для можливих проблемних ситуацій, якщо відносини двох країн будуть погіршуватися. Він також вважає, що це питання не може бути використано як важіль впливу у переговорах з РФ з інших питань, зокрема щодо ціни на газ.

У свою чергу, директор інформаційно-консалтингової компанії «Defense Express» Сергій Згурець вважає, що питання орендної плати для російського флоту можна було б використати під час газових переговорів.

«Однак практика минулого свідчить про те, що усі переговори завершувалися на користь Російської Федерації. Чи можна це пояснити м'якістю української дипломатії або особливостями ходу переговорів, мені сказати важко», — додав він.

За його словами, лише з 2022 року Росія почне оплачувати оренду об'єктів ЧФ РФ у Криму «живими грошима». «Тобто до 2022 року російський флот перебуває безкоштовно і фактично погашається та ефемерно роздута сума, яка становить 2,7 млрд. дол.», — сказав він.

Експерт також зазначив, що ЧФ РФ мав би сплачувати Україні близько 2 млрд. дол. на рік. Зокрема, за його словами, якби українська влада здавала об'єкти в Севастополі, які належать ЧФ РФ, на тих умовах, на яких вона здає українським структурам, тоді б сума оренди становила 1,25 млрд. дол. Дохід України від оренди причалів ЧФ РФ цивільними структурами міг би становити близько 150 мільйонів доларів.

ВИДАЧА ДОКУМЕНТІВ НА ЗЕМЛЮ В КРИМУ БУДЕ ПІД ПРИЦІЛОМ ВІДЕОКАМЕР

Під прицілом відеокamer проходилимуть у Криму процедури прийому громадян і видача документів, що стосуються землі.

«З метою запобігання корупційним діянням, своєчасного реагування на звернення і скарги громадян, забезпечення прозорості земельних відносин, роботу територіальних органів на місцях будуть ретельно контролювати», — заявив голова Республіканського комітету із земельних ресурсів Олександр Чабанов, передає кореспондент УКРІНФОРМУ.

За інформацією прес-служби відомства, О. Чабанов видав наказ, що зобов'язує

територіальні органи Держкомзему запрошувати представників місцевих ЗМІ на засідання земельних комісій з розгляду питань, пов'язаних із узгодженням документації щодо землеустрою.

Крім того, Рескомземом розробляється новий Регламент роботи районних відділів, в якому прописано всі нормативні акти, а також терміни проведення робіт і надання послуг населенню. Більше того, в місцях проведення прийому громадян і видачі документів буде встановлено камери відеоспостереження з можливістю онлайн-трансляції на центральний комп'ютер Республіканського комітету із земельних ресурсів.

У самому відомстві проводяться окремий кабель для забезпечення «гарячої лінії» в секторі звернення громадян.

РОСІЙСЬКУ МОВУ В РОСІЇ ТРЕБА ЗНАТИ ОБОВ'ЯЗКОВО! А УКРАЇНСЬКУ В УКРАЇНІ?

Держдума Росії ухвалила в першому читанні законопроект, що зобов'язує окремі категорії трудових мігрантів, які приїжджають до Росії з колишніх республік СРСР, знати російську мову на базовому рівні. Відповідні поправки пропонується внести до закону «Про правовий стан іноземних громадян у Російській Федерації», повідомляють місцеві ЗМІ.

«Знання російської мови дозволить захистити мігрантів від утиску їхніх прав, знизить небезпеку виникнення соціальної напруженості в суспільстві і посприє популяризації ро-

сійської мови на теренах СНД», — сказав один з ініціаторів законопроекту, голова комітету Держдуми з освіти Григорій Балихін.

За його даними, за 2010 рік в Росії сертифікат про знання російської мови отримали понад 3,5 тис. іноземців. При цьому в країні працювали «більше мільйона мігрантів, які приїхали в беззастовому порядку, як правило, з країн колишнього СРСР».

Новий закон стосується мігрантів, які працюють у сферах житлово-комунального господарства, побутового обслуговування і торгівлі. Щоб підтвердити знання мови, мі-

гранти мають надати документ про освіту, виданий до 1 вересня 1991 року освітньою установою в колишній республіці СРСР або в Росії після цієї дати. Крім того, потрібен сертифікат про складання державних тестів з російської мови.

У липні 2011 року з пропозицією зобов'язати мігрантів, які працюють у сфері ЖКГ, доводити знання російської мови виступив директор Федеральної міграційної служби Росії Костянтин Ромодановський. Його ідею розкритикував голова руху «Таджицькі трудові мігранти» Каромат Шаріпов.

У ЛЮДЕЙ НЕМАЄ БАЖАННЯ ВИХОДИТИ НА НОВИЙ МАЙДАН?

У людей зараз немає бажання виходити на новий Майдан. Таку думку висловив голова Центру прикладних політичних досліджень «Пента» Володимир Фесенко у вітторок на прес-конференції «Актуальність ідеалів Майдану в нашій дні».

«Виходити на вулиці за когось українці зараз не будуть. Дуже велике розчарування наші співгромадяни відчули в 2004 році, і робити новий Майдан у них бажання немає», — сказав політолог, повідомляє кореспондент УКРІНФОРМУ.

За словами В. Фесенка, Майдан став символом перемоги простих громадян над владою в 2004 році. Він асоціювався у людей зі свободою і демократією, вони сподівалися на поліпшення життя і матеріального становища. «Однак цього не сталося з приходом до влади Віктора Ющенка та Юлії Тимошенко. Ці лідери розчарували всіх», — сказав політолог.

Як зазначив він, зараз у людей немає бажання виходити на вулиці. «Судячи з опитувань громадської думки, під час суду над Тимошенко це готові були зробити тільки 5% населення країни. Однак і це чисто віртуальні відсотки, на відміну від 2004 року», — зазначив політолог.

ТИМ ЧАСОМ... 22 листопада увечері під час сутичок з міліцією на Майдані Незалежності в Києві за дрібне хуліганство затримано 4-х осіб. Про це УНІАН повідомили у Головному управлінні МВС України в Києві. За їхніми даними, цих осіб доставлено до територіального відділку міліції для складання адміністративних протоколів.

Як повідомляв УНІАН, після проведення акції з нагоди річниці Помаранчевої революції на Майдані Незалежності біля Головного штабу прихильники опозиції намагалися перейти на протилежну сторону Хрещатика, де встановлюється новорічна ялинка, аби там продовжити свій мітинг.

У свою чергу, спецпідрозділи міліції вишикувались у щільну шеренгу, щоб перешкодити цьому.

Також між прихильниками опозиції та міліцією сталася невелика сутичка при спробі учасників акції пройти до Бесарабської площі Хрещатиком безпосередньо по проїжджій частині.

Бійці спецпідрозділу «Беркут» заблокували рух нечисленної колони, не пропускаючи її вперед.

«Що таке свобода, я знаю не за чутками», — зауважив цього дня в одній із інформаційних програм український Президент. Висловити свою думку щодо свободи 22 листопада могли й громадські активісти, які зібралися у залі товариства «Україна-Світ», зробивши свій запис на спеціальному стенді. І ті, хто не знехтував такою можливістю, зауважили: це — найдорожче. Для запрошених постарався організатор заходу, голова Української громади Криму Владислав Хмеловський.

СВОБОДА —

Той факт, що день Свободи в Україні пов'язаний з Помаранчевою революцією, на мою думку, не дає підстав намагатися знову і знову зводити рахунки між «помаранчевими» і «біло-синіми». За сім років кольори, що уособлювали ту чи іншу позицію, поблякли. Але в пам'яті назавжди залишився порив народного єднання в пошуках кращої долі. Про ті почуття, які переживали тоді люди, ще не затьмарені подальшими розчаруваннями, промовисто розповідали про-

демонстровані в залі відеокадри. Про них же розповів і заступник (а тоді голова) КРО УРП «Собор» Владислав Єрмаков:
— Я прийшов на ці збори, як на свято, та, на жаль, потрапив на семінар. Маю всі нагороди Помаранчевої революції. Сам відправляв першу групу «сборівців» на Майдан, які їхали власним транспортом, друга група була збірною.
Нас знаходили по найвищому на всьому Майдані помаранчевому прапору.

ВИБОРИ БУДУТЬ ЗА ЗМІШАНОЮ СИСТЕМОЮ, БЕЗ УЧАСТІ БЛОКІВ

Верховна Рада України ухвалила в цілому закон України «Про вибори народних депутатів». Як передає кореспондент УНІАН, за ухвалення відповідного рішення проголосували 366 народних депутатів з 404 зареєстрованих у сесійній залі.

Зокрема «за» проголосували 187 депутатів від фракції Партії регіонів, 62 — від «БЮТ-Батьківщини», 36 — НУ-НС, 24 — КПУ, «Реформи заради майбутнього» — 19, Народна партія — 20, позафракційні — 18.

Законом передбачено, що вибори проводитимуться за змішаною системою — 225 депутатів обираються в загальнодержавному багатомандатному окрузі за виборчими списками від політичних партій, а 225 — за мажоритарною системою.

Виборчий процес чергових виборів розпочинається за 90 днів до дня голосування.

Участь у виборах беруть тільки політичні партії, а участь блоків політичних партій не передбачена.

Крім того, законом визначено, що суб'єктами подання кандидатів до складу окружних виборчих комісій є політична партія, депутатська фракція, яка зареєстрована в апараті ВР поточного скликання та всі політичні партії — суб'єкти виборчого процесу.

Кандидат у народні депутати може висуватися як за списком політичної партії, так і одночасно в одномандатному окрузі.

Обраною до Верховної Ради вважається політична партія, що отримала мінімум 5% голосів виборців і кандидатів у мажоритарних округах, який одержав більшість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.

Згідно з законом документом, який підтверджує особу та громадянство України виборця на виборах депутатів, є: паспорт громадянина України; тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України); карт-

ка (довідка) установи виконання покарань або слідчого ізолятора, що повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік народження, громадянство, фотокартку особи, підпис керівника та печатку установи (для осіб, які перебувають в установах виконання покарань або слідчих ізоляторах); паспорт громадянина України для виїзду за кордон; дипломатичний паспорт; службовий паспорт; військовий квиток (виключно для військовослужбовців строкової служби).

Усі партії — суб'єкти виборчого процесу — мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі. Депутатом може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років. Не може бути висунутий кандидатом та обраний депутатом громадянин, який має судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена і не знята у встановленому законом порядку.

Право висунення кандидатів у депутати належить громадянам України, які мають право голосу. Це право реалізується ними через партії або шляхом самовисування.

Відповідно до закону вибори депутатів проводяться у загальнодержавному окрузі, який включає в себе всю територію України, та у 225 одномандатних округах, що утворюються Центральною виборчою комісією та існують на постійній основі. Виборчі дільниці утворюються з чисельністю від двадцяти до двох тисяч п'ятисот виборців.

Виборчі дільниці поділяються на:

- 1) малі — з чисельністю виборців до 500 осіб;
- 2) середні — з чисельністю виборців від 500 до 1500 осіб;
- 3) великі — з чисельністю виборців понад 1500 осіб.

Суб'єктами подання кандидатів до складу окружних вибо-

рчих комісій є: політична партія, депутатська фракція якої зареєстрована в Апараті Верховної Ради України поточного скликання; всі політичні партії — суб'єкти виборчого процесу.

Витрати на підготовку і проведення виборів депутатів здійснюються виключно за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів депутатів, та коштів виборчих фондів партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в загальнодержавному окрузі, кандидатів у депутати в одномандатних округах.

Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані в загальнодержавному окрузі, кандидат у депутати в одномандатному окрузі для фінансування своєї передвиборної агітації зобов'язані утворити власний виборчий фонд, що формується в порядку, встановленому цим Законом.

Виборчий фонд партії формується за рахунок власних коштів партії, а також добровільних внесків фізичних осіб.

Виборчий фонд кандидата у депутати в одномандатному окрузі формується за рахунок його коштів та добровільних внесків фізичних осіб. Добровільний внесок до виборчого фонду однієї партії не може перевищувати чотирьохсот розмірів мінімальних заробітних плат, кандидата у депутати в одномандатному окрузі — двадцяти розмірів мінімальних заробітних плат. Власні кошти партії, кандидата у депутати в одномандатному окрузі, які перераховуються на відповідний рахунок, не підлягають обмеженням за сумою і кількістю перерахувань. Забороняється робити добровільні внески до виборчого фонду: іноземцям та особам без громадянства; анонімним жертводавцям (без зазначення платіжного документу відомостей, передбачених частиною четвертою цієї статті).

Відповідно до закону висунення кандидатів у депутати партіями розпочинається за дев'яносто і закінчується за сімдесят дев'ять днів до дня голосування. Одна і та ж особа може бути включена до виборчого списку кандидатів у депутати від партії та висунута лише в одному з одномандатних виборчих округів в порядку висунення партією або в порядку самовисування.

Окрім того, партія, яка висунула виборчий список кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, до подання документів Центральної виборчій комісії для реєстрації кандидатів у депутати вносить в безготівковому порядку на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії грошову заставу в розмірі двох тисяч мінімальних розмірів заробітної плати. Партія, яка висунула кандидата у депутати в одномандатному окрузі, кандидат у депутати, який балотується в одномандатному окрузі в порядку самовисування, до подання документів Центральної виборчій комісії для реєстрації вносить на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії грошову заставу в розмірі дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Відповідно до закону забороняється використання приміщень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, для проведення передвиборної агітації за рахунок коштів виборчих фондів партій, кандидатів у депутати в одномандатному окрузі. Забороняється розміщення агітаційних матеріалів та політичної реклами на будинках і в приміщеннях органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної та комунальної форми власності. Забороняється розміщення політичної реклами в одному блоці з комерційною чи соціальною рекламою.

Розміщення носіїв політичної реклами на зовнішній поверхні та всередині транспортних засобів громадського користування, у тому числі таксі, розміщення політичної реклами у приміщеннях та на будівлях станцій метрополітену, автобусних та залізничних вокзалів, портів та аеропортів, а також розповсюдження матеріалів передвиборної агітації, у тому числі політичної реклами через телерадіотрансляційні або інші інформаційні мережі сповіщення пасажирів та інформаційні табло у приміщеннях станцій та вагонах метрополітену, автобусних та залізничних вокзалів, портів та аеропортів, у транспортних засобах громадського користування забороняється.

Цим законом забороняється

розповсюдження завідомо недостовірних або наклепницьких відомостей про партію — суб'єкта виборчого процесу або про кандидата у депутати, недостовірний або наклепницький характер яких встановлено у судовому порядку.

Відповідно до закону у разі встановлення судом при розгляді виборчого спору повторного або одноразового грубого порушення засобом масової інформації вимог цього Закону суд приймає рішення про тимчасове (до закінчення виборчого процесу) зупинення дії ліцензії або про тимчасову заборону (до закінчення виборчого процесу) випуску друкованого видання.

Законом також забороняється проводити передвиборну агітацію, що супроводжується наданням виборцям, закладам, установам, організаціям коштів або безоплатно чи на пільгових умовах товарів (крім товарів, що містять візуальні зображення назви, символіки, прапора партії, за умови, що вартість таких товарів не перевищує три відсотки мінімального розміру заробітної плати), послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей. Така передвиборна агітація або надання виборцям, закладам, установам, організаціям коштів або безоплатно чи на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати або не голосувати за певну партію чи кандидата у депутати або згадуванням назви партії чи імені кандидата, вважається непрямим підкупом виборців.

Кандидати у депутати, включені до виборчого списку партії, який отримав менше п'яти відсотків голосів виборців, у відношенні до сумарної кількості голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій права на участь у розподілі депутатських мандатів не мають. Депутатські мандати розподіляються між виборчими списками партій пропорційно до кількості отриманих голосів виборців кандидатами у депутати, включеними до виборчих списків партій.

Згідно з законом у виборчому бюлетені не буде графі «проти всіх».

ЯК ПОВІТРЯ...

Ставлення киян до приїжджих було надзвичайно теплим: хтось приносив домашні харчі, хтось пропонував під помешкання свою п'ятикімнатну квартиру. Потім нас відіслали до Криму піднімати людей на місцях. Та вже тоді мене занепокоїла заява депутата Зінченка про корупцію в лавах помаранчевої команди. А ось тепер своїми свідченнями Віктор Ющенко «допоміг» Тимошенко залишитися за ґратами. І тим не менше, у моїх спогадах ці дні залишаються святковими, нас ніби оберігала доля: ось-ось мав вирушити на Київ Васильківський полк,

який, до речі, склався із кримчан, але обійшлося. Дуже б хотілося пережити у своєму житті ще щось подібне.

А тепер про те, що Владислав Енверович назвав «семинаром». Це, напевне, спроба перекинути місточок від подій семирічної давнини до сьогодення. Деякі промовці не були схильні і тепер плескати в долоні та пускати в повітря помаранчеві кульки — вони висловлювали побоювання, що держава стає на шлях авторитаризму, сумували з приводу пасивності представників тих партій і рухів, яким не до снаги вже не лише заповнити неосяж-

ний київський майдан, а навіть стільці за двома столами в кімнаті, де на них чекали.

Найкатегоричнішим, як завжди, був голова Кримської організації КУН Василь Овчарук, який прогнозував подальші репресії влади і побажав громаді незламної волі, аби йти до вільного життя.

А голова Кримського відділення Української народної партії Олег Фомушкін пригадав зустріч на Майдані з донеччанами, яких нарахувалося кілька десятків тисяч. Вони були агресивно налаштовані, бо чули, що у разі перемоги на виборах Ющенко підніме пенсійний вік та знизить шахтарям зарплату. Але невдовзі «помаранчеві»

обеззброїли їх миролюбством і доброзичливістю. Тож зіткнення не сталося. Промовець вважає, що мир було збережено ще й завдяки багатьом священникам різних конфесій, які постійно молилися разом із сотнями людей.

Заступник лідера Кримського осередку партії «Фронт Змін» Анатолій Ковальський під час Помаранчевої революції був на семінарі в Туреччині. Коли закордонні колеги довідалися, що він з України, зустріли його виступаючи і з оплесками. Чи не вся планета раділа за нас, сподіваючись, що ми збудемо мирним шляхом щасливе і вільне життя. Адже, виявляється, це не тільки українська мрія — сьогодні на теле-

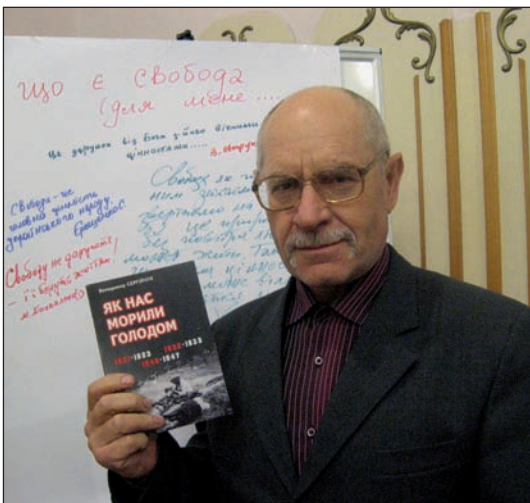
екранах демонструються суцільні протестні акції із закликом «Захопи!» Українці нічого не захоплювали, вони проголосували за об'єднання одного з лідерів і відстояли свій вибір. Але їхні сподівання, на жаль, не справдилися. І тепер чи не 90 відсотків простого люду заявляє, що не вірить нікому. Тож і день Свободи для них — лише спогад про красиву казку з реалістичним кінцем.

А для «Кримської світлиці», яку представляв на зібранні її головний редактор Віктор Качула разом з журналістами, свобода — це пристойний газетний наклад, коли можна буде вкладати копійчину і у розвиток газети, проводити різноманітні за-

ходи та й взагалі впевненіше дивитися у майбутнє. Поцікавившись, хто вже передплатив на наступний рік більше одного комплекту «Кримської світлиці», Віктор Володимирович виявив аж двох претендентів на подарунок, яким стала книга відомого вченого В. Сергійчука про Голодомор, що зараз дуже на часі. Переможем став Петро Васильович Смолянинов, котрий зміг підтвердити свою передплатницьку активність документально — аж двома квитанціями.

Взагалі ж, поняття свободи багатогранне. Вона схожа на повітря. Бо її прагнеш усім еством лише тоді, коли втрачаєш.

Тамара СОЛОВЕЙ

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОРИВ КРИМУ У КИТАЙ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Під час візиту також було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Радміном Криму, Ексімбанком Китаю і Китайською національною корпорацією машинної промисловості і генпідприємств. Рамковий документ передбачає співпрацю в реалізації проєктів із розвитку сільськогосподарства в Криму.

Форма реалізації спільних проєктів може бути різною і враховуватиме побажання обох сторін: це може бути і приватно-державне партнерство, і приватні підприємства — будь-яка форма, яка покаже свою ефективність. «Будь-який інвестор хоче розуміти, які інструменти дає йому держава на вищому рівні для того, щоб забезпечити стабільність того регіону, куди його запрошують; наскільки ця стабільність тривала і стійка. Лише у такій атмосфері і в такому кліматі можна реалізувати проєкти. Сьогодні своєю місією — дати ось такий рівень підтримки — уряд Криму виконує», — заявила член Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення Оксана Єлманова, яка входила до складу кримської делегації.

Треба сказати, що Китай — не перша країна, куди вирушили

кримські політики. Вони вже презентували свої можливості, у тому числі і вищезгадані проєкти, в Лондоні, Брюсселі, Відні, в Росії та Білорусі. Тепер вирішили продемонструвати потенціал української автономії на Сході. Їхнім планам сприяє те, що на фоні загального потепління градусу політичних стосунків активізувався і бізнес. Влітку наші країни офіційно стали стратегічними партнерами. Тоді ж у Криму побував китайський лідер Ху Цзіньтао, який залишився задоволенним півостровом. У Криму, який часто включають у програму візитів китайських керівників до України, взагалі всім подобається.

Проте Крим може прийомити дивувати не лише чиновників. Курорти і палаци чекають на простих туристів із КНР. Міністр курортів і туризму Криму Олександр Лівів пригрозив китайським туроператорів незвично щедрою пропозицією — шестиденний тур до Стамбула і кількох міст Криму всього за... 300 доларів (без урахування перельоту, який партнери — Turkish Airlines — обіцяють зробити також недорого). Справа за малим — перекопати китайців у реальності пропозиції, спеціально розробленої для туристів із КНР. Та ще підписати між туристичними адміністраціями

двох країн меморандум, проєкт якого китайці направили до України ще 10 років тому, після чого все і «затихло». До речі, про авіалінії. Добиратися до Криму з Китаю незручно: з трьох можливих шляхів — через Київ, Москву і Стамбул — найдорожчою і найбільш незручною виявилася дорога через Бриспіль. На фоні млявого інтересу вітчизняних перевізників до проблеми і виник туристичний альянс з Turkish Airlines.

Але кримська влада розраховує, що півострів у майбутньому стане справжнім транспортним вузлом — морським і авіаційним. Тому народилася пропозиція до компанії «Хайнанські авіалінії» здійснювати спільно з місцевим перевізником «Кримавіа», створеним усього кілька місяців тому, рейси до українських і російських міст. «Ми вийшли з пропозицією до «Хайнанських авіаліній» (четверта за розміром авіакомпанія в Китаї) створити на базі кримського підприємства «Кримавіа» спільну авіакомпанію, яка базуватиметься в аеропорту «Сімферополь» і обслуговуватиме рейси Сімферополь-Київ, Сімферополь-Москва, а в літній час ще і Сімферополь-Нижній Новгород, Сімферополь-Петербург», — розповів депутат кримського парламенту, голова Постійної комісії Верховної Ради АРК із питань санаторно-

курортного комплексу і туризму Рустам Теміргалієв. Як поставляється до такої ініціатииви хайнанські авіалінії, покаже час, до того ж, тут потрібна згода багатьох сторін.

Зате ця авіакомпанія виявила зацікавленість кримськими винами. Причому купувати їх хочуть не лише для того, щоб наливати на бортах своїх авіалайнерів, які літають до багатьох країн світу і по всьому Китаю, а й з метою поставання у великі компанії та держструктури, супермаркети. Про все це представники компанії розповіли в своїй штаб-квартирі в місті Хайкоу (провінція Хайнань) директорів заводу шампанських вин «Новий Світ» Яніні Павленко. Крім того, Павленко підписала в Пекіні контракт із компанією Charming Wines на постачання продукції «Нового Світу», а також контракт із мережею ресторанів українсько-російської кухні в Китаї.

«Крим визначений урядом України як один із пріоритетних регіонів розвитку країни. Ми вийшли на етап, коли почали активно пропонувати, що ми зробили і до чого готові. На сьогоднішній день Крим готовий до приходу інвесторів. Ми прагматичні і повністю усвідомлюємо свої можливості і ресурси. Ми розуміємо, якими інструментами треба реалізовувати спільні проєкти, здійснюють прозору систему ведення бізнесу», — розповідала під час усіх зустрічей глава делегації віце-прем'єр, міністр економічно-

го розвитку і торгівлі Криму Катерина Юрченко. Вона переконувала в тому, що сьогодні на півострові — політична й економічна стабільність, що потенційним партнерам нічого боятися, що центральна і регіональна влада багато уваги приділяє створенню гармонії та інвестиційного комфорту. Китайська сторона дуже позитивно реагувала на такі слова, адже саме часті зміни керівництва і директив відлякують китайських інвесторів, які хочуть бути впевнені в долі своїх капіталів. Хочеться думати, що чергові перестановки в керівництві АРК не зіпсують враження від переговорів і презентації кримчан у Китаї. І вони з розумінням поставляться до того, що глава делегації поверталася на Батьківщину, вже не будучи заступником голови Радміну АРК. Головне, — щоб курс уряду на Китай не змінився. І запланований наступного року кримсько-китайський бізнес-форум під егідою торговельно-промислових палат двох країн відбувся.

Крим зробив перший великий «регіональний прорив» на інвестиційний ринок Китаю. У грудні «приватиться» буде вже Центр: у Гонконзі і Шанхаї відбудеться черговий етап road show — презентація інвестиційних пропозицій України в 16 провідних фінансових центрах світу Державним агентством із інвестицій та управління національними проєктами.

Ольга ТАНАСІЙЧУК

ЕДЕМ ДОБРІВСЬКОЇ ДОЛИНИ

ОДНООСІБНИК ЕДЕМ КЕМАЛОВ ДОМІШУЄ ДО СВОГО «РІЗНОКОПИТНОГО» ТВАРИННИЦТВА ТУРИСТИЧНУ СКЛАДОВУ

У 52-річного Едема Кемалова, мешканця села Переваляного, з якого, власне, і починається чи не найбільш обжита в усьому Сімферопольському районі Добрівська долина, живності не бракує. Причому, на всі смаки, у буквальному сенсі цього слова, — вівці, кози, корови, коні, риба. А ще є екзотичні лами, верблюди, павичі, декоративні курочки. Це вже для власної душі, а також естетичних потреб заїжджих туристів і відпочивальників, зізнається сам Едем. Його ОСГ, себто особисте селянське господарство, розкинулось на ближніх підступах до знаменитих Червоних печер (Кизил-Коба), у підніжжі густо порізаної ушлинами Долгоруковської яйли.

Для довідки:

Кизил-Коба — це найдовша (близько 17 кілометрів) в Україні й одна з найбільших у Східній Європі карстова порожнина у вапняках. Найглибша у Кизил-Коба шахта — Солдатська — завглибшки 517 метрів. Печера — одна з семи природних чудес України. Головною галереєю першого поверху тече підземна річка Су-Утхан з численними озерами завглибшки до 4 метрів. На окремих ділянках вона заповнює галерею до стелі, формуючи так звані сифони. Печера тривалий час слугувала прихистком і водночас рільничим капищем представників так званої кизил-кобинської культури (VII-VI ст. до н. е.). Упорядкування Кизил-Коба задля сучасного екскурсійного обстеження розпочалося у 1989 році.

«КРИВАВИЙ» КЕБАБ

«Ти диви — справжня лами, а можна, й ми з нею сфотографуємось?» Едем охоче йде назустріч побажанням двох жіночок та ще й дає їм пораду: мовляв, тварину краще обійняти за шию — вона це любить і вмиє стає смирною. Туристки (з'ясовую, що з Москви) передають мені свій «цифровик» і я, як у випадку з самим паном Кемаловим, намагаюсь підібрати більш-менш вдалий ракурс. Щасливі москвички нам широко дякують і поспішають (бо ж старший групи підганяє) до свого екскурсійного автобуса.

Інші подорожні, передовсім ті, хто так не «прив'язаний» до своєї організованої групи, спокійно смакують

ароматною кавою за дерев'яними столиками у затішці молодих яблунь, квітів і під дзюркотання фонтанчика. Публіку, і надто малочисну, забавляє павич, що гордовито розгулює по двір'ям і дає себе годувати майже з рук. Цю неординарну сценку народ моментально ловить у фокус своїх фото- і відеокамер.

Туристи-гурмани можуть замовити у господаря обійстя і дещо більш калорійне, скажімо, плов, шашлик, лагман, манти, кебаб і ще щось із східної кухні. Кебаб з баранини — це взагалі «коронний номер» пана Едема. Він власноруч його готує від самого, трагічного для вівці, початку. Емоції у клієнтів це видовище, звісно ж, викликає різні. А сам Кемалов при цьому переймається іншим — аби в останню мить... не злякати бідолашну вівцю. «Якщо цього припуститись, — розтлумачує мені господар, — у тварини згорнеться кров, отже, м'ясо буде ніяким...»

Свіжі шматки баранини просто посипаються сіллю і без будь-яких приправ запікаються на жару. За словами Кемалова, для багаття підходять обрізки виноградної лози, у разі чого згодиться й будь-яка деревина без смоляного вмісту — граб, вільха, дуб.

Якщо когось цікавить вартість цього «ексклюзиву», від Едема Кемалов «танцює» від собівартості виготовленої ним вівці. Мовляв, він — не «торгаш-перекупник», а лише вирубник. Добра вівця йому

сьогодні обходиться у 700-1000 гривень. Розділіть це на вагу порції готового кебабу — от вам і весь розрахунок до копійки.

НЕ М'ЯСОМ ЄДИНИМ

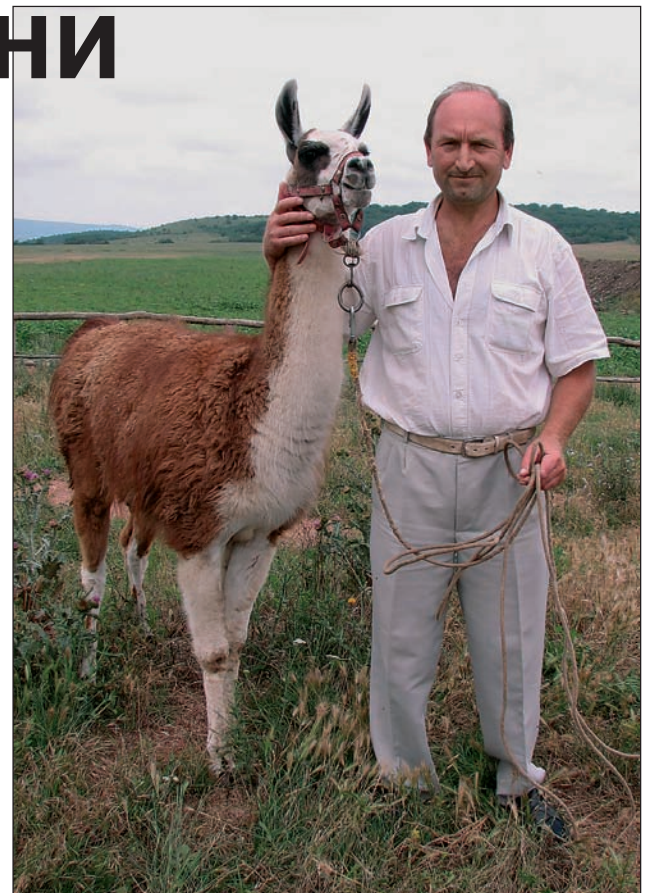
Втім, у одноосібника Кемалова можна не лише добряче підкріпитись, покататись верхи на конях, верблюдисі Марго в екологічно чистій місцині (до найближчого основного забруднювача повітря — автотраси Сімферополь-Ялта — понад 4 кілометри), з джерелами цілющої мінеральної води, «ваннами молодості», водоспадами, а й трохи попрацювати. Скажімо, доглянути за худобою й таке інше. Платня за це — безоплатний нічліг у «чабанній» (приміщенні, де мешкають чабани і сезонні робітники господарства), прогулянка у кінному сідлі. Такому «бартеру» нерідко віддають перевагу заїжджі спецеологи і альпіністи. Завертають також на обійстя Едема столичні науковці і навіть фотомоделі (певно, «замучені» Мальдівами і Канарями), причому інколи живуть тут місяцями.

Приділяти увагу популярному сільському зеленому туризму пана Едема спонукали самі ж відпочивальники. Вони тут, на майданчику перед його кошарами (колишньою власністю тутешнього радгоспу «Переваляненський»), паркували авто-транспорт, спішувались перед кидком до Червоних печер і «форсуванням» річки Краснопечерки, що з них пробивається на Добрівську долину. У дощову погоду майданчик під колесами перетворювався у суцільне місиво. Кемалов спершу завіз декілька самоскидів щебеню, обладнав убіральною. Далі, знову ж таки йдучи назустріч побажанням приїжджих, окультурив місцину фруктовими деревами, невеличкою альпійською гіркою, навесами, вмивальниками, — одним словом, створив такий-

сякий комфорт. Хтось волів зупинитись «на постій» на декілька днів, причому не тільки у теплу пору року. Так з'явилися добротні спальні приміщення, бенкетний зал із зимовим садом, оригінальне опалення якого «під ключ», до речі, сам господар і провів. У тому саду — гранат, хурма, інжир, апельсин і виноград «вимахали» у повний зріст і регулярно рясно плодоносять. Приміром, плоди хурми досягають аж до півкілограма.

Останній вдалий експеримент наштовхнув чоловіка на думку серйозно зайнятись ще й субтропічними культурами у тепличних умовах. А також укритим столовим виноградом, зокрема, мускатними сортами. Тим паче, що попередньо він випробував їх на власній присадибній ділянці. Під сонячну ягоду вже наступного року Кемалов збирається відвести аж цілий гектар із тих п'ятдесяти орендованих, які вже сьомий рік поспіль засіває здебільшого люцерною.

Є у Кемалова ще одна діюча «фішка» — мочак, тобто, невеличке озерце. Воно живиться підземними джерелами, що б'ють прямо з-під яйли. Зарибний той мочак миткуватий господар малюками товстолобика і білого амура. І ситно їх підгодовує, шоденний раціон складає не менше двох лантухів зерна. На меті у чоловіка одне — довести своє «живе срібло» до ваги мінімум двадцять кілограмів. Досвід є: до подібної кондиції дипломований електромеханік і колишній чабан «Переваляненського» (взагалі Едем — майстер на всі руки — зварювальник, технік, муляр, ветеринар, столляр) доводив аналогічні породи раніше, наприкінці 80-х років, коли орендував у рідному радгоспі ставок і шість гектарів землі навколо нього у селі Піонерському. Той ставковий баланс складала ще й ондатри і нутрії. На цій звірині він теж непогано розуміється. Аджі до переїзду

Едем Кемалов зі своїм південноамериканським Сильвестром

на історичну батьківщину своїх батьків — кримських татар — власноруч розводив зубастиків, вичиняв і шив з них шапки на продаж в Узбекистані. Хоча більш вигідну перспективу бачив усе ж в іншому — м'ясному тваринництві, зокрема, вівчарстві.

ПІД ДИКТОВКУ ПОПИТУ

Сьогодні поголів'я худоби в селянському господарстві Кемалова чималеньке: півтисячі овець, двісті кіз, півтори сотні голів ВРХ, вісімдесят коней, два верблуди і три ламы. Кожному виду відведена своя «товарна» роль. Скажімо, вівці і бички йдуть на м'ясо, яке залюбки беруть санаторії і пансіонати Південнобережжя. З діючого стада, яким, до слова, предметно опікується рідний брат Едема Ізет, відповідно, — молочний зиск. Кози, чисті «ангорки», утримуються заради їхнього цінного пуху. Коней купляють чи беруть в оренду ті, хто займається в гірській місцевості кінним ту-

ризмом. Верблуди і ламы поки що для екзотики. Чому поки, бо у їхнього господаря є певні прагматичні задуми. «Варто спробувати розводити лам, — розмірковує пан Едем. — Тварина, як я переконався, дуже невибаглива, навіть порівняно з тими ж вівцями, м'ясо чудове і дороге, шерсть теж. Знову ж такі туристів можна приваблювати делікатесом».

А поки на часі у його співорозмовника нагальне організаційне питання. Вже найближчим часом хоче змінити форму господарювання з ОСГ на фермерське. З дальнім прицілом, — щоб потім взяти у лізинг сучасну багатофункціональну техніку. Мовляв, старі трактори і комбайни, які він колись взяв «на руках», давно на ладан дихають. Викласти ж готівкою одразу 200-250 тисяч «зелених» за нове обладнання Кемалов поки що не до снаги.

Василь САДОВСЬКИЙ
Фото автора

ГОЛОДОМОР В УКРАЇНІ БУВ ОДНИМ З НАЙБІЛЬШИХ ЗЛОЧИНІВ КОМУНІЗМУ

Голодомор в Україні був жахливою трагедією і одним з найбільших злочинів комунізму. Про це наголошується у заяві, розповсюдженій офісом прес-секретаря Білого дому з нагоди Дня пам'яті жертв голодоморів в Україні.

«У час, коли ми відзначаємо 20-ту річницю Незалежності України, яка є свідченням сили духу та рішучості народу України, ми також згадуємо про жертви, понесені 78 років тому під час катастрофічного голоду, який отримав назву Голодомор — або «смерть від голоду», — йдеться в заяві. — Ця жахлива трагедія, що сталася через навмисне захоплення врожаю і господарств по всій Україні Йосипом Сталіним, була одним з найбільших злочинів комунізму», — говориться в заяві.

«Після цієї грубої і навмисної спроби зламати волю народу України, українці проявили велику мужність і стійкість. Створення гордої і незалежної України двадцять років тому демонструє вражаючу глибину любові українського народу до свободи і незалежності», — підкреслюють у Білому домі.

«США цінують дружбу між нашими народами і висловлюють свої глибокі співчуття з цього сумного приводу. Згадуючи цю трагедію, ми знову зобов'язуємося і підтверджуємо нашу спільну рішучість запобігти можливості повторення подібних трагічних дій у майбутньому», — зазначається в заяві.

Наталія КОСТИНА

ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВАМ ГОЛОДОМОРУ ВСТАНОВЛЯТЬ У ВАШИНГТОНІ

Предстоятель Української Греко-Католицької церкви блаженніший Святослав (Шевчук), у рамках свого візиту в США, освятив місце в центрі

«БЕЗ ТРУН ПОНЕСЕНІ ІЗ ДВОРУ. НІЗАЩО. ПРОСТО. БЕЗ ВИНИ...»

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.

Дитячий будинок виявився сараєм з купами сіна, на якому копошилася малеча. Час від часу з того сіна виймали дитячі тільця, що вже не рухалися й були схожими на застигли стовпчики.

Потім об'явився батько й забрав їх додому. А щоб було кому за дітьми доглянути, він привів до оселі молоду жінку. Проте родинному гнізду не судилося ожити. Молода мачуха взялася

мити й шкребти брудну оселю й витратила на це три шматки господарського мила. За таку неощадливість батько одразу її вигнав і далі вже порався у хаті сам, як міг, аж поки за ним не прийшли вдруге. Більше його ніхто й ніколи не бачив, а сиріт знову відвели до так званого дитячого будинку.

Одного дня до неї підійшла нянька, взяла її за руку й кудись повела. Йти довелося довго, нестерпно хотілося їсти, а вздовж дороги попадалися якісь люди, що продавали в мисочках холодець. На вигляд він був дуже смачним і Нюся, так звали Ганну Никифоровну в дитинстві, почала плакати й просити няньку купити їй ту мисочку холодцю. Остання не витримала дитячих сліз, придбала холодець і дала дитині. Мала жадібно їла, аж поки не дістала з дна декілька дитячих пальчиків. Їх вона й показала няньці. Та з усієї сили вдарила по посудині, вибивши її з рук дівчинки, смикнула за руку й потягла до своєї оселі.

Нянька врятувала тоді її життя, пригрівши у себе вдома та розділивши пайок між нею і своїми дітьми...

Пані Надія ще довго розповідала —

Надія Горовко

американської столиці, де буде споруджено пам'ятник жертвам Голодомору. Про це повідомляє прес-служба УГКЦ.

Предстоятель УГКЦ очолив молебень до Богородиці в храмі Пресвятої родини. Крім того, глава УГКЦ провів ряд зустрічей з конгресменами та представниками Держдепартаменту США, а також зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом України в США Олександром Моциком. Також він дав інтерв'ю Мирославі Гонгадзе в програмі «Час-Тайм».

«Наша Церква є глобальною, і скрізь, де б'ється українське серце, там б'ється серце українського душпастиря... Сьогодні наша Церква відіграє в суспільстві роль морального авторитету, який ми крок за кроком намагалися представити. Крім того, наша Церква є потужним голосом України і українства в усьому світі», — сказав блаженніший Святослав. Візит блаженнішого Святослава в США завершився 21 листопада.

УВКР ЗАКЛИКАЄ ВЛАДУ УКРАЇНИ ВИЗНАТИ ГОЛОДОМОР ГЕНОЦИДОМ

Українська всевітня координаційна рада закликає нинішню владу України визнати Голодомор 1932-1933 рр. геноцидом української нації, тим більше, що на сьогодні вже десятки держав солідаризувалися з Україною і засуджують комуністичний геноцид українців 1932-1933 рр., внаслідок якого загинули мільйони і мільйони невинних чоловіків, жінок і дітей.

Про це йдеться у переданій агентству УНІАН заяві Української всевітньої координаційної ради з нагоди 78-ої річниці Голодомору 1932-1933 рр. Автори заяви звертаються також до українських громад за межами України з проханням продовжити свої зусилля щодо визнання Голодомору 1932-1933 рр. геноцидом української нації у тих країнах, де ще не прийнято відповідного рішення.

Також у заяві міститься заклик до громадськості України взяти активну участь у поминанні жертв Голодомору традиційно в останню суботу листопада. «Нехай жалобні зібрання біля пам'ятних знаків, тиха хода до місць упокоєння загиблих і запалена свічка у вікні стане нашою даниною пам'яті безвинно страчених», — йдеться у заяві.

Родина Горовків — як виклик лихоліттю

ла, називала якісь імена, прізвища, перераховувала міста, де вона мешкала, до того, як приїхати до Севастополя. Я, в якомусь розумовому ступорі, вже її не чула, і ще й зараз не в змозі увімкнути диктофон. Вже була готова припинити роботу над текстом, але перед пані Надією незручно.

Виклад її розповіді вийшов дещо скорочений, але лише у тій частині, де йдеться про подальше доросле життя її матері. Доля подарувала їй родину, двох дочок, чотирьох онуків. Проте до кінця життя Ганна Никифоров-

на так і не змогла заспокоїтися — пам'ять пекла їй душу...

Думається, запобігти повторенню подібних злочинів можна лише правдою. Шкода, що вона зараз замовчується. Коли вимруть усі свідки, відтворити її стане ще проблематичніше.

Голод не лише знищує тіло, він паралізує волю й породжує страх, що передаватиметься від покоління до покоління. Що може бути страшнішим для цілої нації?

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

МЕДВЕДЄВ, ТИ НЕ ПРАВИЙ!

Під цим заголовком було надруковано мого листа 16 грудня 2008 року в газеті «Нація і держава». Я вам надіслав його ксерокопію і бажав би, аби і в нашій газеті «Кримська світлиця» це послання було надруковано; нехай молоді люди знають, як у 1932-1933 роках українців морили голодом, щоб вони швидше померли, а їхні селища заселити зайдами.

* * *

Російський Президент Дмитро Медведєв напередодні 75-х роковин Голодомору-геноциду української нації заявив, буцімто в Україні голод був через неврожай. Після цієї заяви зникла повага до нього особисто з боку українського народу. Адже ще живі свідки тих подій, їхні діти та онуки. Серед них і моя родина.

Мій батько — Макар Романович Яловий — народився 1892 року в селі Спаському Новомосковського району на Дніпропетровщині. 1914 року його забрали до царської армії: служив у Петербурзі, в лейбгвардії, охороняв царя, брав участь у Брусиловському прориві, повернувся додому поранений. Треба зазначити, що наше село Спаське заснували троє козаків-побратимів після Полтавської битви. Кріпаків у нашому селі не було, всі жили в достатку, землю родинам наділяли залежно від кількості чоловіків. Моя мати, Марфа Савеліївна Самоїленко, була третьою донькою діда Савелія — землевпорядника, який за законом не мав права нарізати землю сам собі. Дід по батькові був старостою села Спаського, мав трьох синів і доньку.

Як розповідала мати, в часи НЕПу жили гарно:

мали дві конячки, дві корови, свій плуг, віялку, жатку на два двори. Але настав 1930-й рік, почалася «добровільна» колективізація. І березня 1932 року народився я — десята дитина в сім'ї. Батько розумів, що нас можуть розкуркулити, і щоб цього не сталося, сам одвіз своїх конячок й одну корову до колгоспу та пішов працювати конюхом. Мати до колгоспу заяву не подавала і постійно казала, що «ця влада від антихриста».

1932 року урожай у колгоспі зібрали середній, видали зерно за трудові. Батько отримав три мішки, одразу змолот на борошно. А восени, якось побувавши у колгоспній «конторі», дізнався, що надійшла вказівка до сільради: додатково зібрати зерно у колгоспників, щоб виконати постанову зі здачі збіжжя. А хто скільки отримав — у конторі записано. Почали з кожного двору забирати все зерно, одержане людьми за свій каторжний труд.

Батько вночі два мішки борошна перев'язав і кинув у криницю, а один заховав у попіль, який з печі виносили, поряд з парканом у дворі. Коли приїхали забирати зерно, батько їм і каже: «Я зерно продав, залишилася тільки кукурудза, адже у мене живих шестеро дітей, їх треба чимось годувати». Не повірили, все кругом перештрикали, нічого не знайшли, а зі злості забрали й кукурудзу навіть з горщика, що стояв у печі.

Через тиждень все село почало голодувати. До Нового року ще с'як-так перебивалися, а потім люди стали вмирати. Хоронили їх інколи просто в городах та садках. Я маму постійно запитував: «А чому в сусідському садку стоять хрести?»

Виявляється, там люди поховані. Селом повзли чутки, що деякі голодні батьки їли своїх дітей...

Перед Новим роком батько дістав мішок борошна з-під попелу, третю частину віддав своєму братові Гаврилу, який мав трьох діточок. З борошна варили тільки галушки — кожному по одній на добу — і запивали юшкою.

У березні батько дістав з криниці другий мішок, також поділився з братом. У травні видобув зі схованки третій мішок і так само розділив. Так нас шестеро і троє двоюрідних з голоду не померли. Дякуємо батькові за його винахідливість, добре серце та неабияку волю до життя.

Отже, якщо Президент Росії не знає, що таке геноцид українського народу, то нехай себе не виставляє на посміховисько перед усім світом.

Григорій ЯЛОВИЙ,
голова КУН
м. Щолкіне, АР Крим

НА УКРАЇНЦЯХ ВИПРОБУВАЛИ «НАЙДЕШЕВШУ ЗБРОЮ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ»

Український народ і весь цивілізований світ досі очікують на достоєнне вивчення Голодомору і розвінчання міфів про геноцид українців у 1932-1933 роках ХХ ст. Про це заявив предстоятель Української Греко-Католицької церкви Святослав (Шевчук) у Нью-Йорку, повідомляє Департамент інформації УГКЦ.

Блаженніший Святослав наголосив, що події 1932-1933 років є досить маловідомими. На його думку, ще не всі в Україні мають відвагу говорити про них правду, часто ці події замовчуються з ідеологічних чи навіть опортуністичних причин.

Він назвав великим позитивом те, що сьогодні принаймні ніхто не може заперечити того, що Україна — житниця Європи, пережила не один голод. «Це лихо з різних причин пронеслося по землях України у 1921-1923, 1932-1933 та 1946-1947 роках. Однак найбільш жахливим і штучно викликаним голодом, якого, на щастя, ніколи не зазнали інші народи колишнього Радянського Союзу, був великий голод 1932-1933 років. Навіть сьогодні нам досить важко назвати точну кількість жертв цього злочину. Найостанніші дослідження кажуть, що за один рік померло щонайменше 4 мільйони людей», — наголосив глава УГКЦ.

Він нагадав, що цей штучний голод, викликаний в один із найбільш урожайних років на українських чорноземах, був ретельно спланований урядом Радянського Союзу. На думку предстоятеля УГКЦ, це було випробування «найдешевшої у світі зброї масового знищення».

Він нагадав, що ця акція геноциду українського народу була здійснена у три етапи: перший — відокремити українську етнічну територію від решти території Союзу і створити військову, ідеологічну та інформаційну її ізоляцію; другий — насильно вилучити у декілька етапів усі без винятку продукти харчування, які мало населення і які цього року дала земля; третій — залишити повільно вмирати мільйони людей у страшних муках голоду без можливості надати їм допомогу чи дозволити шукати харчування в інших місцях.

Блаженніший Святослав вважає, що голод гірший за концтабори. «Повільно вмирати з голоду є настільки жахливим, що одна жінка, яка пережила цей голод у дитинстві, а потім була в'язнем Аушвіца, порівнюючи ці дві тортури, стверджувала, що голод є чимось набагато страшнішим від концентраційного табору, бо навіть в Аушвіці давали щось їсти. Усі ті, хто дивом вижив у часи Голодомору, одногласно стверджують, що голод є чимось страшнішим навіть за війну, оскільки на війні хтось усе-таки може врятуватися, а від такого штучного голоду спасіння практично не було», — зауважив глава УГКЦ.

На його думку, голод не лише нищить тіло, а й «глибоко ранить людську душу, зароджує в ній страх, що паралізує волю для спротиву тій ідеології, яка забирає свободу, і цей страх передається від покоління до покоління. Ці рани можна зцілити лише за допомогою пам'яті». Ось чому, на його переконання, пам'ятати про ці події є важливим не лише для зцілення ран минулого, але й щоб запобігти повторенню подібних злочинів у майбутньому.

Водночас предстоятель УГКЦ наголосив, що пам'ятаючи про український геноцид, «ми не шукаємо собі ворогів, на котрих би хотіли вилити наш біль і з ними поквитатися. Ми є християнським народом. До цієї пам'яті нас кличе наше християнське сумління, яке цією пам'яттю хоче проголосити усьому світу правду про ці події і саме правдою про них попередити і запобігти новим злочинам проти людства будь-якої ідеології».

ЧУЖОМУ НАВЧАЙТЕСЬ — Й СВОГО НЕ ЦУРАЙТЕСЬ...

Чим більше розмов точиться про євроінтеграцію нашої держави, тим логічніше виникає запитання: а як же там дійсно живуть люди, і що маємо ми на меті, коли висловлюємо свої євроінтеграційні прагнення? Адже, на відміну від професора Василя Степановича Пикалюка, за межами СНД доводилося бувати не усім, дехто не бував і за межами України. А ось Василь Степанович бере участь у французько-українській освітній програмі для фахівців у сфері здоров'я і, згідно з цією програмою, вже втретє відвідує Францію, а цього разу — ще й Бельгію, Польщу, Чехію, Нідерланди, Німеччину.

Те, що програма зорієнтована на ознайомлення з функціонуванням європейської (французької) медицини і запозичення досвіду, надає їй особливі ваги. Як же дбає Франція про здоров'я своїх громадян, котрі встигають допрацювати до пенсії (а це 67 років), та ще й пожити у своє задоволення, а також про сутність самої програми розповідає її координатор по Південній та Центральній Україні, завідувач кафедри нормальної анатомії Кримського державного медичного університету, доктор медичних наук, професор Василь Степанович Пикалюк.

— З моїм шкільним товаришем Володимиром Посельським ми зустрілися на 75-річному ювілеї школи, де колись навчалися, — в с. Головно Любляньського району, що на Волині. Володимир уже мав дві вищі освіти, а перебравшись до Франції, куди раніше їздив на стажування, підтвердив свій диплом у Сорбоні. І, оскільки був поліглотом, вільно володів п'ятьма мовами, там і прижився. Ось так у 2008 році і народилася ініціатива щодо міждержавної співпраці.

У 2009 році було укладено відповідний договір. Офіційними організаторами стали французька неурядова громадська організація «Асоціація французько-української співпраці у сфері охорони здоров'я та фармації» і Українське лікарське товариство у Львові. До участі у програмі запрошувалися студенти-медики, інтерни, лікарі, а цього разу було набрано ще й групу студентів-журналістів, для яких розроблена своя програма. У поїздці взяли участь 29 лікарів і 24 журналісти.

Що я можу сказати про систему охорони здоров'я у Франції? Передовсім зауважу, що надзвичайна увага там приділяється профілактиці захворювань. Люди не чекають, доки хвороба पुсть глибоке коріння, — із щонайменшого приводу звертаються в лікарню. Париж розділений на чотири адміністративні райони, в кожному з яких є госпітальний центр. До нього входить муніципальна клініка швидкої допомоги та лікарня, яка має кілька відділень.

Спершу хворого оперативно обстежують у приймальні швидкої допомоги. На консультацію до лікаря, який є людиною різнобічно підготовленою, пацієнт потрапляє вже з результатами усіх обстежень, а процес діагностики та надання допомоги становить приблизно півтори години. При швидкій допомозі діє денний стаціонар на 11 ліжок, де після медичних маніпуляцій хворий може провести добу.

Але є й інша група пацієнтів — це здебільшого літні самотні люди, які потребують турботи про свою долю. Вони можуть перебувати в геронтологічному відділенні (10 ліжок), доки не вирішиться питання про їхнє майбутнє. Цими людьми опікуються три соціальні працівники. Когось відпускають додому під опіку соціальної служби, когось переводять до будинку для старих (зауважмо, що це

зовсім не таке страхиття, як у нас, — кожна людина там має окрему кімнату, втім, позбавлена турбот про власне утримання), а ті, у кого зовсім невтішний діагноз, перебуватимуть у хоспісі, де йдеться не про лікування, а лише про полегшення страждань.

— **Яка подальша доля людей, котрі після перебування в одноденному стаціонарі ще не одужали? Скажімо, серце за один день не лікується...**

— То навіщо ж тоді госпітальний центр? Там, до речі, вузької спеціалізації не передбачено. Якщо турбує серце — людиною опікуватимуться в терапевтичному відділенні, якщо потрібна операція — її переводять в хірургію. Є ще й відділення педіатричне та пологові.

— **А якщо хворий потрапляє сюди у зовсім важкому стані?**

— При швидкій допомозі є реаніматолог-анестезіолог, який бореться за життя хворого. Транспортування людей до лікарні має тривати не довше 15 хвилин. Це у Франції. А в Осло — 7-8 хвилин. До речі, одне з відділень реанімації та анестезіології очолює наш земляк у третьому коліні. Там же ми зустріли і вірменина. Тож спілкувалися з ними без перекладача.

— **Але ж у чому тоді секрет довголіття нації, якщо людей лікують такі самі лікарі, зокрема й фахівці з пострадянських країн?**

— Думаю, не останню роль все ж таки відіграє спосіб життя французів. Там практично немає пенсіонерів із зайвою вагою. Обов'язковими атрибутами для них є тренажер та інше спортивне знаряддя. Вони багато рухаються, подорожують. Не гребують і велосипедами. Взагалі, у Франції це дуже популярний вид транспорту. Там ви не побачите маршрукот. Люди користуються метро, троллейбусами, приміськими поїздами та швидкісними трамваями. Але на будь-якій зупинці транспорту можна пересісти й на муніципальний велосипед. І взагалі в Європі це — дуже поширена практика. Так, прем'єр-міністр Норвегії теж віддає перевагу велосипеду, а охорона його складається з двох мотоциклістів.

Що ж до медичної допомоги, то хоч зауважити: у Франції сильною є її первинна ланка. Інфаркти після кваліфікованої первинної допомоги вже не дають ускладнень, і за дві доби людина може продовжити

лікування вдома.

— **А якщо вона не має дорослих і здорових помічників?**

— Нічого дивного. Діти у Франції з батьками взагалі не живуть, і це — загальна практика Європи. Тільки-но молодій людині виповнюється дев'ятнадцять років, вона заводить своє житло, а за статистику

стоматологічну допомогу, при цьому залишаючись у вигравші. Поміж тим, 90 % ліків у аптеках Франції відпускається за рецептами, і ціни на них контролюються державою, тож вони цілком доступні.

— **Ви нещодавно згадали про трансплантацію органів. Яке місце належить трансплантології у Франції?**

— Такі операції, хоча і коштують близько 150 тис. євро, є досить популярними. В Європі діє принцип мовчазної згоди, тобто, якщо рідні померлого не зробили якихось заяв щодо заборони трансплантації його органів іншій людині, це означає: їх можна за необхідності використати. Там існує спільний банк даних щодо органів для пересадки. Державна слу-

творчий потенціал лікаря. Ви мене дещо розчарували... Не хотіли б знівелювати це враження?

— Але ж це вже буде зовсім інша тематика. Цікавим, скажімо, було наше відвідування Брюсселя, де у штаб-квартирі Євросоюзу ми змогли ознайомитися з його роботою. Після годинної презентації діяльності цього органу відбулася екскурсія, під час якої ми оглянули конференц-зал та зал засідань. А далі — мали спілкування з комісією по мас-медіа. Відбулася півторагодинна розмова, яка дала змогу одержати відповіді на наші запитання.

— **Сподіваюся, хтось запитав про європейські прагнення України та ту роль, яку відіграє щодо цього доля Юлії Тимошенко?**

— Обов'язково. Але тут теж ми не почули нічого оптимістичного. Посудіть самі: Європарламент утворюють депутати, представники партій усіх держав, пропорційно кількості їх-

чневому Брюсселя, він — різнокольоровий, нібито казковий. В Амстердамі ми побували в Історичному музеї та Музеї діамантів. А ще мене вразив квітковий ринок. Там в окремих кіосках можна побачити найрізноманітніші тюльпани, гіацинти, орхідеї та інші цибулинні рослини і придбати розсаду будь-яких із цих квітів.

Вирізняється Амстердам ще й тим, що лише тут є музей сексу, який плавно переходить у квартал червоних ліхтарів.

Та найбільше музеїв у Брюсселі — їх 140.

Про Париж відомо досить багато. Там теж, до речі, добре уживаються старовина і сучасність. Старий Париж переважно культурно-мистецький. Ми побували у Версалі, оглянули Ейфелеву вежу, побродили по Монмартру. Мені як фахівцеві цікаво було відвідати патолого-анатомічний музей, де зберігається 6 тисяч патолого-анатомічних препаратів, кожен з

В. Пикалюк у Парижі

вважається одинокою. Тож хворими опікуються соціальні служби.

— **Тепер давайте поговоримо про оплату медичних послуг. Який там діє принцип?**

— 80 % вартості лікування у муніципальних лікарнях бере на себе держава. Це — гроші, накопичені хворими за рахунок державного соціального страхування. Сума страхування становить 3-5 відсотків від зарплати. Якщо врахувати, що середня зарплата у французів — 1750 євро, то це не так уже й мало. 20 % вартості хворі покривають з рахунку індивідуальної страховки або готівкою. Дуже дорогими є складні операції та трансплантація органів, але все ж таки для працюючої людини це доступно. Допомога соціально незахищеним верствам населення надається безкоштовно.

До речі, особливий статус мають у Європі стоматологи. Вони, власне, там не вважаються лікарями й надають лише дрібні послуги. Решта послуг — інплантация, мости, протезування — оплачується за рахунок індивідуального страхування й коштує недорого. Варто зауважити, що жителі старої Європи полюбляють брати туристичні путівки в колишні соціалістичні республіки і, окрім відпочинку, ще й одержують всю бажану

зба трансплантології забезпечує цей процес, і у Франції за тиждень здійснюється приблизно стільки ж трансплантацій, як в Україні за рік. Слід зауважити, що 97 % українців не погоджуються на пересадження органів померлих родичів іншим людям.

— **Чим відрізняються від наших французькі поліклініки?**

— Тим, що 70 % проблем там вирішує сімейний лікар. Зрештою, є одна дуже важлива відмінність французької медицини від нашої в цілому: це юридичний статус хворого, який дозволяє відсуджувати величезні кошти за лікарські помилки. Але мало хто з лікарів доходить до участі у судовому процесі, питання, як правило, вирішуються «за мирною згодою», хоча за цим теж стоять величезні гроші. Зрештою, лікарські помилки можуть бути не стільки індивідуальними, скільки технологічними: за аналогічних діагнозів у всіх лікарнях призначається один і той же типовий курс лікування і, відхиляючись від нього, лікар дуже ризикне у разі негативних наслідків.

— **Але як це можливо? Адже у кожній людини свої алергічні реакції, своя імунна система, супутні хвороби, свій поріг болю, різна чутливість до медичних препаратів? Це, зрештою, знижує**

нього населення. І найбільшою партією, якій належить 60 % голосів, є центристська — народна. До неї входить і БЮТ. На наше запитання ми почули такий прогноз: угода про асоційоване членство буде підписана. Але далі має відбуватися її парафування (узгодження) і ратифікація, тобто вона мусить бути затверджена усіма 28 країнами-учасниками Європарламенту. І останній етап — голосування. Але ж більша частина голосуючих, як уже зазначалося, — однопартійці Юлії Тимошенко. Тож голосування буде провальним.

— **А тепер, нарешті, дійсно по позитивне. Що вас особливо вразило в країнах, де ви побували? Чим би мали вони пишатися, окрім досягнень у галузі медицини?**

— Цього разу ми зупинилися в Брюсселі, Амстердамі, Берліні, Парижі та інших містах. Брюссель вражає гармонійним поєднанням старовини та сучасної архітектури, сутність якої — це скло і бетон. Але попри обмеженість засобів, усі споруди тут різні. Можу сказати, що це дійсно європейська столиця. Найнижчі ціни і вартість комунальних платежів та найвищий рівень послуг — в Амстердамі, який за його красу називають ще Європейською Венецією. Тут багато води, каналів, мостів і, на відміну від кори-

яких супроводжує історія хвороби того, кому цей орган належав за життя.

Наша розмова з Василем Степановичем затягнулася, бо цікавим було геть усе. Та підсумовуючи почуте, подумала: звичайно, народившись французом чи французенкою, можна було б прожити довше і приємніше життя. Але чи замінив би нашої бабусі спілкування з онуками якийсь там тренажер і чи сподобалося б талановитим нашим творчим лікарям (а це підтверджує й їхня закордонна практика) усіх хворих з аналогічними діагнозами лікувати за однією і тією самою схемою?

Нещодавно мої домашні тварини підхопили вірус, і я лікувала їх у ветеринара. Стандартний курс допоміг лише одній киці. Довелось його змінити на інший. Але найслабша ще й досі не одужала. Хоча вони одного віку і — родичі. А що вже говорити про людей! Як завжди і в усьому мав рачію Тарас Григорович, котрий радив: «Чужому навчайтеся й свого не цурайтеся!»

Що ж до тривалості життя, тут лише 7 %, як кажуть лікарі, залежить від медицини. А 93 % — це харчування, стан екології, спосіб життя, спадковість та інші чинники. І претензії здебільшого висловлювати нема кому.

Тамара СОЛОВЕЙ

НА УРОКИ ЗАВІТАВ... НЕСТОР-ЛІТОПИСЕЦЬ

9 листопада українська культура і наука широко відзначає День української писемності. Не залишаємось осторонь і ми, учні та вчителі загальноосвітньої школи I-III ступенів № 33 м. Сімферополя, бо пам'ятаємо звернення до читачів з книги «Панонські легенди», перевиданої в Болгарії у 30-ті роки ХХ століття. У зверненнях сказано, що кожна освічена, культурна людина повинна досконало знати свою історію, витоки писемності свого народу.

У цей день ми з вдячністю і глибокою пошаною згадуємо преподобного Нестора-Літописця Київського. Захоплюємося його освіченістю і патріотизмом, намаганням систематизувати історію Київської Русі, переписати легендарні події, пов'язані з життям наших легендарних пращурів.

Цього року у нашій школі в День української писемності можна було зустріти аж двох Несторів-Літописців з поміч-

цями. Кожен з них відвідував школярів, розповідав про себе та про «Повість минулих літ». Тепер усі учні 4-11-х класів знають, коли жив Нестор, чим займався, про що розповідається у вступі «Повісті...», у першій та другій частинах. Роль Нестора виконували учні восьмих класів Еміль Крижко та Андрій Федченко, а помічниця — дівчата теж з 8-х класів — Басіра Хоссейн та Юлія Турига.

Завдяки керівництву Кримського ака-

демнічного українського музичного театру актори були вдягнені у костюми доби Київської Русі.

Також цього дня у школі писали міні-диктанти, вшановували знавців української мови, згадували справжніх майстрів образного слова, які утверджували і розвивали українську мову та літературу, — І. Котляревського, Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українку, В. Стуса, Л. Костенко та багатьох інших.

Прес-центр школи № 33 м. Сімферополя

СВЯТО МОВИ В МАРІУПОЛІ

У всіх навчальних закладах Маріуполя проводилися дні української писемності та мови. Членкині маріупольського Союзу українок брали активну участь у цьому заході, всіляко пропагуючи та підтримуючи його.

Тетяна Ігнатченко допомагала проводити написання Всеукраїнського диктанту з української мови у найбільшому ВНЗ міста — Приазовському державному технічному університеті. Бажаючих долучитися до події, колись ініційованої канадським українцем Петром Яциком, виявилось більше сотні! «Треба було бачити, як серйозно, навіть урочисто склали іспит з рідної мови сивочолі декани, фахівці з металургії та економіки, — каже пані Тетяна.

— Стосовно декого я навіть не мала гадки, що вони — українці, а з'ясувалось, що на споді душі у людях жевріє вогник любові до українства!» Серед викладачів найкраще — без жодної помилки! — впоралися із дуже непростим завданням професори В'ячеслав Роянов та Ігор Ткаченко, декан факультету інформаційних технологій Михайло Верескун, доцент Віктор Кравченко і завідувач лабораторії ковальсько-штампувального виробництва Володимир Стасів. До відмінників можна зарахувати 3-х студентів та повний склад університетських журналістів, серед яких була й сама Т. Ігнатченко. Отже, нема підстав вважати Маріуполь неукраїнським містом. Шанувальники рідної мови у нас є, треба лише підтримувати їх на державному рівні і тоді українська залунає в Приазов'ї.

Я була запрошена до Міського ліцею на урок «Інтерактивні методи у вивченні Переспіницького Євангелія», котрий проводила із десятикласниками вчитель-методист Людмила Іванівна Даниленко. Учні заздалегідь розділились на три групи, кожна з яких вивчала Першокнигу з власної точки зору. Група «Історики» склала власну таблицю найпомітніших дат у житті визначної книги. Їхні друзі — «Філологи» зосередились на мовних особливостях твору, який автори — архімандрит Григорій та Михайло Саноцький — намагались

якомога більше наблизити до народної української мови. «Мистецтвознавці» захоплювались зовнішнім оздобленням Переспіницького Євангелія, його неперевершеними малюнками, пропонували однокласникам намалювати літери з Першокниги. Наступного дня з ліцеїстами зустрічались союзники — поетеси Віра Сильченко та Світлана Павлюк. Вони не тільки представили юнакам свої нові вірші, але із задоволенням послушали твори, складені молодими шанувальниками лірики.

Загальноосвітня школа № 4 порадувала гарним стендом, присвяченим Дню української писемності.

Завдяки ініціативі директора закладу Валентини Миколаївни Полторацької, у російськомовній школі є український клас у кожній паралелі — з 1 до 8 класу. Гарні, виховані школярки 6-го українського класу разом із класною керівницею Наталією Валентинівною Кірпиченко прослухали Переспіницького Євангелія і навіть додали власних епітетів для характеристики українського духовного скарбу.

Російськомовна школа № 47 також має 5 класів з українською мовою викладання. До днів писемності тут склали цілу програму заходів: диспуту й «круглі столи» для старших класів, виставка мовознавчої літератури в бібліотеці, а середні класи підготували концерт «Рідна мова, рідне слово».

На концерті старшокласники розповіли про Нестора Літописця. Вчителька 5 класу Ганна Миколаївна Оноприєнко із своїми дітьми підготувала музичну композицію «Рідне слово», а школярі 9-го українського класу (керівник Галина Андріївна Севрук) в національному вбранні заспівали пісню «Чарівні слова» (на фото). Союзники подякували директору Ніні Іванівні Воробей за увагу до рідної мови та подарували власне дослідження «Велес книги» просвітянина Володимира Нестеренка.

Вчителька української мови з Технологічного ліцею Олена Володимирівна Кулігіна нетрадиційно підійшла до проведення свята. Учні з середніх класів розповіли про засновників писемності у Давній Русі. Але звідкіля бере витоки писемність?

Безсумнівною джерелом літературної мови була й є багатуша усна творчість нашого народу. Тому десятикласники з драматичного гуртка «Джерела» разом зі своєю керівницею Оленою Кулігіною порадували присутніх «Різдвяною драмою». Директор техніцею Павло Анатолійович Чистяков зазначив, що драматичний гурток у них працює вже кілька років, постійно ставить п'єси вітчизняних класиків, що сприяє зацікавленню українською мовою серед студентів математично-фізичного спрямування.

Останньою крапкою в святкуванні Дня української мови був захід у Будинку вчителя. Для учнів українськомовної школи № 66 поетеса Лариса Козлікіна та я підготували лекцію про видатного археолога і поета Бориса Мозолецького. Школярі не лише дізнались про відкривача славетної Золотої пекторалі, що належала скіфському цареві, а й прослухали чудові вірші Бориса Мозолецького. Представники міського телебачення зняли цікавий сюжет про захід, який було показано у «Новинах» Маріуполя.

Молодь приморського міста дізналась багато нового під час свята української писемності.

Ірина МОЛЧАНОВА,
голова Маріупольського осередку Союзу українок

ЛОЖКА ДЬОГТЮ...

ІГНОРУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАХОДІВ ЧИ ПРОФЕСІЙНА НЕСПРОМОЖНІСТЬ?

Навіщо проводяться державні заходи? Вочевидь, щоб до них долучились громадяни держави, насамперед, працівники відповідних галузей. За логікою всеукраїнський День української писемності та мови повинні відзначити усі причетні до писемності: навчальні заклади, письменники і журналісти.

Приємно відзначити, що школи та ВНЗ Маріуполя добре впорались із цим завданням: скрізь проводились виставки, концерти, лекції, присвячені темам становлення писемності в Україні та її сучасному розвитку.

На тлі такого уважного ставлення до української мови з боку маріупольських учителів вкрай негативне враження справила редакція міської газети «Іллічівськ». Так, вона помістила на своїх шпальтах статтю Анни Уварової про диктант з української мови, що викликав велике зацікавлення викладачів та студентів Приазовського державного технічного університету, але якою мовою? РОСІЙСЬКОЮ! І це в дні проведення заходів з української писемності й саме про написання УКРАЇНСЬКОГО ДИКТАНТУ!

Ми, члени Всеукраїнського товариства «Просвіта», не можемо дійти остаточного рішення: що керує журналістами «Іллічівськ»? Відверте, навмисне і демонстративне ігнорування державних свят України чи їхня професійна неспроможність? Можливо, люди, які працюють над створенням газети, просто не володіють державною мовою? Або вони забули, в якій країні живуть? Чи взагалі погано освічені, бо торік, знову ж у дні святкування рідної мови, захоплено писали, що в якійсь школі учні на це свято із задоволенням ласували варениками? Невже журналісти «Іллічівськ» не бачать різниці між мовою та варениками?

Ми — просвітяни Маріуполя — висловлюємо своє обурення з приводу негативного ставлення редакції до всього українського. Як «Іллічівськ» демонстративно ігнорує українство в Україні, так і ми демонстративно відмовляємось від передплати цього видання, про що повідомляємо редакцію «Іллічівськ» та інші ЗМІ.

Підписались 14 членів ВУТ «Просвіта» м. Маріуполя на чолі з головою Анатолієм Морозом

У НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ — НОВИЙ ГОЛОВА

Минулої суботи Національна спілка письменників України обрала нового голову. Ним став голова Київської міської організації НСПУ Віктор Баранов.

За нього було віддано 171 голос делегатів з'їзду. За Володимира Яворівського, який очолював Спілку письменників упродовж 10 років, проголосували 144 делегати, повідомляє УКРІНФОРМ.

«Дякую усім, хто голосував за мене та проти, — заявив у своєму виступі Баранов. — У Спільці більше не буде такого, що кожна інша думка сприймається як думка ворога. Моїм головним завданням є, щоб кожен письменник видавався і читався».

Віктору Баранову 61 рік. Він — секретар Національної спілки письменників України, голова Київської міської організації НСПУ, головний редактор літературного журналу «Київ», віце-президент Товариства «Україна-Румунія».

Відомий вірш Віктора Баранова «До українців» поклав на музику Теодор Кукуруза.

* * *

Президент України Віктор Янукович привітав Віктора Баранова з обранням на посаду голови Спілки письменників України.

«Колеги по перу довірили Вам високу честь і велику відповідальність стати на чолі Спілки, яка відіграє значну роль не лише в захисті професійних інтересів вітчизняних майстрів слова, а й в громадському житті загалом. Хотів би побажати Вам здоров'я, успіху та нових цікавих починань», — йдеться у привітанні Глави держави на адресу новообраного голови Спілки письменників України.

Віктор БАРАНОВ

ДО УКРАЇНЦІВ

Я запитую в себе, питаю у вас, у людей,
Я питаю в книжок, роззираюсь на кожній сторінці:
Де той рік, де той проклятий тиждень і день,
Коли ми, українці, забули, що ми — українці?

І що є в нас душа, повна власних чеснот і щедрот,
І що є в нас дума, яка ще од Байди нам в'ється,
І що ми на Україні — такі український народ,
А не просто населення, як це у звітах дається.

І що хміль наш — у пісні, а не у барилах вина.
І що щедрість — в серцях, а не лиш

у крамничних вітринах.

І що є у нас мова, і що українська вона,
Без якої наш край — територія, а не Україна.

Я до себе кажу і до кожного з вас — говори!
Говоримо усі, хоч ми й добре навчилися мовчати!
Запитайте у себе: відколи, з якої пори
Почали українці себе у собі забувати?

Запитаймо й про те, як ми дружно дійшли до буття,
У якому свідомості нашої збганути незмога,
Чим солодший од меду нам видався чад забуття
Рідних слів, і пісень, і джерел, і стежок від порога.

Українці мої! То українці ми з вами, чи як?

Чи в «моголах» і вмерти судила нам доля пихата?
Чи в могили й забрати судилося нам наш переляк,
Що розцвів нам у думках смиренністю

«меншого брата»?

Українці мої! Як гірчач мені власні слова...
Знаю добре, що й вам вони теж — не солодкі гостинці.
Але мушу казати, бо серце, мов свічка, слива,
Коли бачу, як люто себе зневажають українці.

Я вже й сам ладен мовить: «Воно тобі треба?... Стерпи!»
Тільки ж хоч, українці, спитати у вас нелукаво:
Ради кого Шевченкові йти було в орські степи?
Ради кого ховати свій біль за солдатську халяву?

То хіба ж не впаде, не закотиться наша зоря,
І хіба не зотліє на тлін українство між нами,
Коли навіть на згарищі долі й зорі Кобзаря
Ми і досі спокійно себе відчуваємо хохлами?

Українці мої! Дай вам, Боже, і щастя, і сил.
Можна жити й хохлом, і не згрікне від того хлібина.
Тільки хто ж колись небо нахилить до Ваших могил,
Як не зраджена вами, зневажена вами Україна...

Сташук Василь Федорович народився 1 січня 1944 року в с. Савлуки Малинського району Житомирської області. Середню освіту здобув у Великих Клішах Народницького району, вищу — в Київському національному університеті імені Т. Г. Шевченка.

Працював у колгоспі, шляховиком, на будовах Києва, в народницькій, малинській і брусливській районних газетах, керував літературною студією «Поліська ластівка», нині очолює міжрайонне літературно-мистецьке об'єднання «Посвіт» імені І. Огієнка та брусливський осередок Всеукраїнського товариства імені І. Огієнка.

Лауреат Всеукраїнської премії імені І. Огієнка. Лауреат поетичного конкурсу «Дорогами ровесників».

Нині проживає у Брусиліві. Працює директором історико-краєзнавчого музею імені І. Огієнка. Головний редактор літературно-мистецького альманаху «Житичі і світ». Заступник голови Житомирської обласної організації Національної спілки письменників України.

Поет, прозаїк, критик, член Національної спілки письменників України. Автор збірок «Мефістофель у Чорнобилі», «Круті береги», «Глиця», «Вересневі сто доли», «Освідчення», «Неприкаяність», «Міражі», «Гарячий вітер», «Вибране», «Хіба я знав, що так любити можна», «Нурт», есеїв «Те, що минуло, не минає», трилогії «Останній лелека», повісті «Голос спаленої трави».

Делегат ІХ (надзвичайного) і V з'їздів Національної спілки письменників України.

Василь СТАШУК «Я — РОДОМ ІЗ МАЙДАНУ!»

ОСТАННІЙ ШАНС
(уривок з поеми)
Світ захлинається
гудроном...

Світ — по коліна у крові.
Хозари, гунни і тевтони...
Чекісти, вихрести, омони...
А ми ще — Боже мій! — живі.
Вже всенський світ —
череповище.

Куди йти? І що нести?
А треба йти все вище
й вище,
А сатана зловісно свище...
О Боже праведний —
прости,

Прости нас вічно
недолугих,
Рабів у немочі сліпій...
Ми вже не ладні йти
за плугом,
А вийдем з склепів
недолугих

На свій одвічно
смертний бій.
Ми знаєм, як це —
брат — на брата,

Коли кров хлище, — як вода,
Коли згорить остання хата.
І кров'ю буде шинкувати
Новітня скурвлена орда.
Коли вже вперше
і востаннє

Позаздрить мертвому
живий,
Коли зустріне вас у стайні
Немов циклоп,
всесвітній вій.

Нам вже нема чого
втрачати —
За віком — віком...
За роком — роком...
Тремтіть, лакузи і магнати!
Ми встигнем навіть

і в лещатах
Намацать пальцями курок.
Гуляйте, тіштесь, панове...
Ще прийде глум
на ваш едем.

Біда вселюдська —
не полова...
Біда, замішана на крові,
На тім'я карою впаде.
Ваш час проб'є
вже у безмов'ї,

Коли у праведних гріхах
Ви уп'єтесь людською
кров'ю,
І прогендлюєте з любов'ю
Прабатьківський

всешвинний прах.
Гуляйте, тіштесь,
пийте каву,
А завтра вип'єте смоли,
І по заслугах, і по праву
Вам воздадуть і честь,
і славу —

Свавилля нашого — масли.
Ми знаєм, як це —
брат — на брата,

Коли звіріє день, як рок, —
Що буде тісно і в сенаті...
І хай впаде біда набатом.
Ми ще натиснем на курок.
...Гуртують злидні
новобранців...

Що буде — нам усе одно...
Шинкують кров'ю
сіроманці,
А кулемети на тачанці
Уже розчохлає Махно.

СЛОВО НОВОБРАНЦЯ
Я з погонами, здається,
не в ладу,
І до армії не хочу —
й не піду.

Я без армії як-небудь
обійдусь,
І ахметовим служити
не берусь.
Там зелених,
як черлених —
ого-го!

Їх, я знаю, не заробиш
багатом.
День і ніч крути хвості
чужим бичкам,
Все одно твоя дорога —
в комнезам*.

І нехай їм кривдо служать
холуї,
Їх мільйони,
скажем прямо —
не мої.
І нехай шкребетесь зранку
баланда,
Завтра може,
десь засвітить
коляда.

І мені давно не рівня
зуміти, намагаючись обер-
нути її на політичне видови-
ще, — вважає Блаженний-
ший Любомир.

КАРДИНАЛ ГУЗАР: ДУХ ПОМАРАНЧЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ЖИВИЙ

2007-й рік. Письменники Віктор Баранов (ліворуч) і Михайло Слабошпицький в гостях у редакції «Кримської світлиці» (Фото з архіву «КС»)

Блаженніший кардинал Любомир (ГУЗАР) перекоаний, що дух Помаранчевої революції не загинув, і заклинає українців «перетворити цей дух на чин». Про це він пише у своїй авторській колонці на сайті «Українська правда».

Блаженніший Любомир нагадує, якою була ця революція: «На центральній площі Києва зібралося кількасот тисяч людей, говорили навіть, що мільйон; жителі столиці гостинно приймали до свого житла цілком незнайомих людей; не пролилося жодної краплі крові, не було розбито жодної вітрини, зібрані люди інакodomуючих вітали не кулаками, а квітами». «Чому ми забули про нашу

Помаранчеву революцію? — запитує кардинал Любомир.

Минуло декілька років і питаємо себе: чужинці з різних кінців світу захоплювалися нашою Помаранчевою революцією, а чому ж ми про неї забули?!

«Країна в напруженні. З уст самого Президента пролунала острота про можливі збройні сутички. Що сталося? Може, ми не зрозуміли тої революції? Чи, може, нам потрібна кривава революція, на кшталт Французької чи Жовтневої? Не думаю, що хтось у нашому народі бажав чи ще сьогодні бажав пролиту крові. Не думаю, що ми не зрозуміли... Підозрюю, що дехто просто не хотів зро-

Блаженніший Любомир, її дух не загинув. «Тому ми всі — від найстаршого до найменшого — повинні перетворити цей дух на чин. Як це зробити? Поважати кожного співвітчизника, говорити правду, віддавати кожному те, що йому належить...», — зауважив кардинал Любомир ГУЗАР.

Подія, відома під назвою «Помаранчева революція», минула, однак, перекоаний

свт. Брусилів на Житомирщині

ВІДТВОРЕННЯ НАЦІЇ — ПАТРІОТИЧНИЙ АСПЕКТ

Зараз у це важко повірити, але в 60-ті роки за тривалістю життя Україна посідала 7 місце в світі. Всі без винятку країни Центральної та Східної Європи, більшість країн Західної Європи і навіть Японія (!) залишалися позаду нас. Тепер же ми — наприкінці списку, навіть на територіях СНД — передостанні. Чим можна пояснити благополучні показники 60-х років? Справа в тому, що зміни тоді досягалися завдяки зусиллям держави: і масові вакцинації, і масові профілактичні огляди дітей та підлітків, і масштабні заходи з обеззаражування та поліпшення якості питної води... Тоді ж з'явилися перші холодильники в ідальнях та магазинах, і це позитивно вплинуло на умови зберігання продуктів. Цілеспрямовані дії завжди дають позитивний ефект, а екологія у ті часи була, скоріше, нашим союзником, аніж ворогом. На користь високої народжуваності була і відсутність помітного майнового розшарування серед населення; народження другої чи третьої дитини не могло розорити сім'ю або суттєво погіршити якість життя. Відпочинок же на Канарах і в Анталі не «загрожував» нікому, навіть тим, хто дуже економив.

Проте у цій статті я хотів би торкнутися іншої теми: здатності українців до мобілізації патріотичного ресурсу. Іншого слова й не підбереш, адже реальне збільшення народжуваності таки вимагатиме певної мобілізації, головне — потрібні чіткі настанови нації на самовідтворення.

Скажімо, такі, як у кримських татар. Або у кавказьких народів. Чеченці давно відновили свою довоєнну чисельність, а кількість інгушів за останні 20 років зростає на 70%. На території Інгушетії взагалі не продаються алкогольні напої. Навіть пиво. Це старійшини та представники мусульманських громад звернулися до свого президента з проханням заборонити алкоголь. Він і заборонив. Отже, в інгушів з інстинктом самозбереження все нормально, а борються з пороками допомагає традиція ісламу. Кримськотатарську газету «Голос Криму» вже давно і активно шпетять російські шовіністи, адже вона із завидною наполегливістю і послідовністю закликає читачів до створення багатодітних сімей. Інша кримськотатарська газета «Полуостров» (російськомовна, але від цього не менш патріотична) свого часу друкувала багато матеріалів про кримськотатарські весілля. Звичаї пред-

ків розписані до найменших подробиць. Здавалося б, не в обряді справа, була б тільки матеріальна база для утворення сім'ї... Але ж ні — зросійщеній частині кримськотатарського етносу газета нагадує, що заручини рідною мовою — «нішан», наречена — «гелін», наречений — «кієв» (до речі!), спеціальна зустріч до заручин — «курнюш», весілля — «той» і так далі. З точки зору кримськотатарської інтелігенції, говорити про національне відтворення, забуваючи про цей рідну мову, — нон-сенс, несусвітня дурість. Інформаційні можливості у татар значно менші, ніж у нас, проте підхід серйозніший. І він, звичайно ж, дає результат. Хоча самі кримські татари вважають, що дітей народжується все ще недостатньо для того, аби суттєво збільшити свою присутність у Криму. Та що там Кавказ і Крим! Ось у Кувейті — невеликій державі з 3-мільйонним населенням — чоловіки взагалі отримують грошову премію у розмірі 14 тисяч доларів, якщо відважаться на повторне одруження. Справа в тому, що в цій мусульманській країні 15% жінок віком до 40 років незаміжні. Як показує досвід, більшість із них залишаються самотніми до кінця життя. Араби про майбутнє своєї нації дбають, тому у них держава матеріально стимулює чоловіків, аби ті уклали повторні шлюби — в межах дозволеного ісламом, тобто не більше чотирьох.

А як же українці? Колишній дисидент і політв'язень, відомий психіатр Семен Глузман якось висловився, що українці... втрачають інстинкт самозбереження. Не будемо сьогодні говорити про політику, там доказів сказаному — хоч греблю гати... Зупинимося на чисельності. Хіба для нас висока народжуваність не є бажаною? Всі погоджуються, що вона врятувала б Україну від депопуляції. А які заходи вживаються? Помітних ознак державної мобілізації на зразок кувейтської — поки що не видно. А якщо глянути на ситуацію через просвітянську призму, то взагалі стає сумно. Що я маю на увазі? Є ознаки повної «розмагніченості» українців. Складається враження, що вони народжують дітей тільки тому, що так було споконвіку. Майбутнє нації зовсім не є предметом глибоких роздумів і дискусій. Ні молодята, ні старше покоління не мислять по-державницькому. Ми ж не чеченці, не кримські татари... І, тим більше, не араби. А якщо «розмагніти-

лася» більшість народу, то чи може в такому підґрунті народитися мудра державна програма?

* * *

Автор цих рядків колись пробував проаналізувати наш візуальний простір — прискіпливо, по-просвітянськи. Кинулося у вічі те, що українці рідше стали вживати слова «дитина», «дитячко», «крихітка», «малюк» — ніби стали соромитися рідної мови... І ось саме цей візуальний простір заповнили слова іноземного походження.

Якщо магазин дитячого одягу в Севастополі назвали «Дочки-Сыночки», то це, принаймні, зрозуміло — регіон тотально російськомовний. Але і в Києві є магазин з подібною назвою: «Дочкам-Сыночкам». Окрім назви, усе інше — українською. Навіть у роки правління Щербинського це кинулося б у вічі. Так, тоді тривала русифікація, але в столиці на українські вивіски ніхто руки не здіймав — вважалося, що час не настає... Дивно, що цим зайнялися в роки незалежності, причому, столицею не обмежилися. Не зустрічаючи опору, пішли далі на захід. Візьмо, для прикладу, Житомир. Не зрозуміло, чому магазин для дітей та підлітків тут прагнуть назвати або «Маріна», або «Каріна», або «Крістіна», або ще якось по-сучасному... «Христіна», «Маріна» — хіба гірше звучить? Є ще тут дитячий магазин «Мишутка», є мережа дитячих магазинів «Тигрес»; а як на мене, то і «Ведмежатко», і «Тигренятко» звучать б краще. Денационалізація навіть у райцентрах помітна: у Новограді-Волинському дитячий магазин назвали «Кроха», в Олевську — «Малиш», навіть у традиційно патріотичній Коломиї є дитячий магазин «Малютка»... Що вже тоді говорити про східні області? Якщо у Чернігові юних покупців запрошує до себе «Топтижка», то в районному містечку Щорсі, аби довести свою «просунутість», вирішили піти ще далі — тут з'явився дитячий магазин «Бамбіно»; це так, ніби полішукано італійська рідніша. А ще там є «Детский квартал» — зауважте, посеред моря українських вивісок! Те саме і в Кіровограді — є магазин з назвою: «Все, что пригодится в школе», хоча всі вивіски навколо українські та й школи, дякувати Богу, поки що теж. Видно тут (як і в Щорсі) має місце прозорий натяк на те, що «дети — это святое», а раз так, то українізація усього, що пов'язане з дітьми, неприпустима. Чимось іншим і пояснити важко. Підтвер-

дженням цьому є і магазин «ДетМир», що в районі Шулявки (Київ). Зауважте, перераховані зросійщені назви, як от «ДетМир», примошуються, як правило, в українських текстах! Ось і в Ірпені, що під Києвом, є магазин «Все для мам та малюків», але називається він чомусь «Кроха». А «Крихітка» — звучало б гірше?

Втім, наступ відчувається і з боку англійської. Проїжджаючи залізницею місто Хмельницький, ви неодмінно побачите вивіску «Бебі маркет», у Донецьку не омине «Бебі маркет» (тут навіть на українське «і» поскупилися!), у Дніпропетровську є «Бэбик», у Сімферополі — «Baby люкс». Все та ж чужинська пісня, тільки з різними варіаціями... Якщо думаєте, що Галичина досі залишається патріотично цнотливою, то глибоко помиляєтеся. Бо вже і серед мальовничої карпатської природи може нахабно примоститися магазин дитячого одягу «Кіндер». Хочете знати, де? У самій Яремчі! Ото вже не терпиться гуцулам — хоч однією ногою та в Європу... В Івано-Франківську, звісно, також є магазин «Бебі» — столиця Прикарпаття не хоче відставати від Києва та міст Сходу. Якщо у Києві є «Данюша», у Дніпропетровську — «Капітоша», то у Львові — і «Антошка», і «Капітошка», і «Карапуз», і «Карапузик», і «Кроха» — все, чого душа українська забажає. Не здивувався, коли у львівському «Карапузі», що по вулиці Володимира Великого, побачив напис: «Детская и подростковая обувь» та ще двомовно: «Орен/открыто». Отже, про українську часом забувають навіть у нашому П'ємонті...

* * *

Вивіски — це тільки один з проявів «розмагніченості». Ідуть глобалізаційні процеси, посилюється русифікація, — і в першому, і в другому випадку маємо справу з певними маніпуляціями. Зрозуміло, що ситуація з рекламою та вивісками непомітно впливає на систему цінностей українця. Не знаю, чи проводив хто спеціальні дослідження, але воно й так усе очевидно. Український візуальний простір, хочемо ми того чи ні, поступово готує молодь до життя в умовах Вавилона. Наша молода людина вже готова прилаштуватися в Німеччині і плодити там «кіндерів»; якщо пошастить «зацепитися» за Англію, то там будуть вже не «кіндери», а «бебіки». Навіть якщо доведеться виховувати своє «бамбіно» в Італії — теж не біда. Головне, щоб усе було «як у людей», і грошей

побільше. Тягнутися до своїх? Навіщо? Завороженість чужим формується ще з дитинства, тому наші діти не будуть такими патріотичними, як їхні діди-прадіди.

Продовжуючи розмову на дану тему, прочитаємо деяких відомих людей. Ось що писав визначний російський письменник і публіцист Володимир Бушін: «Капітуляція починається з угоди говорити на мові противника». Напевно, так воно і є. Недаремно ж на емблемах співробітників спецпідрозділів збройних сил США, які займаються проведенням психологічних операцій, є напис: «Слово перемагає». А такі перемагає! Раніше говорили: «розкрадання соціалістичної власності», тепер же це — «приватизація», одна з ознак прогресу. Проститутток у економіці... І у слові «кілер» є відтінок професіоналізму, чого немає в огидному слові «вбивця». Слово «електорат» тепер вживаємо значно частіше, ніж «виборці». І головне, все це прийшло непомітно для більшості. Недаремно ж президент США Джордж Буш-старший, розмірковуючи про сучасні інформаційні війни, говорив: «Народ, який завойовується, не повинен цього помічати...»

* * *

Отже, крім екології та плачевного стану економіки, є ще одна проблема — брак патріотизму. Коли діти народжуюватимуться і виховуватимуться в таких умовах, то нема жодних гарантій, що у майбутньому це буде наше

«підкріплення». Дуже ймовірно, що наша мила дітлашня колись стане непоганим матеріалом для зміцнення генфонду інших народів — як західних, так і східних. Бо недаремно відомий професор Сергій Кара-Мурза говорив: «Слово володіє магічною силою. Дати хибне ім'я — так само важливо у маніпуляції свідомістю, як на війні дати диверсанту хороші документи і одягнути у форму супротивника». Тому треба звертати увагу на мову. І взагалі, до проблеми національного відтворення треба підходити серйозно, я б сказав, навіть трепетно — так, як це роблять кримські татари. Або так, як відомий київський художник Олександр Мельник. Пригадую, як свого часу був зачарований його картиною «Надія». Вона якраз на нашу тему — відтворення нації. Одухотворені обличчя жінок і зовсім юних дівчат... І тих, хто вже звідрадів материнства, і тих, хто тільки очікує на появу дитини. І навіть тих, хто поки притуляє до грудей дитячу ляльку... Таке «мобілізує» мислення повинно бути зразком, еталоном для нас. Важко нам буде тягатися з кавказцями та з кувейтцями за рівнем народжуваності, але висловлю свою думку: картина Мельника «Надія» була б доречною в кожній освітянській установі, в кожній поліклініці, на кожному стадіоні, зрештою, вона повинна дійти до кожної української родини — хоча б у вигляді поштових листівок... А якби вона ще висіла в апартаментах президента та у Верховній Раді, то шанси «національної мобілізації» на створення великих сімей таки депо зросли б.

Сергій ЛАЩЕНКО

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОЕКТУ «МАКІВКА»

16 листопада в Сімферополі у Кримському республіканському закладі «Етнографічний музей» за участі виконуючого обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктора Плакіді, голови Постійної комісії ВР АРК з міжнародних відносин і проблем депортованих громадян Ремзі Ільясова, голови Рескомітету АРК у справах міжнародних відносин і депортованих громадян Едема Дудакова, начальника відділу культури Посольства ФРН Харальда Германна, представників національних товариств Криму відбулася презентація проекту «Маківка».

Експонати, представлені на виставці, унікальні і не мають аналогів в Україні, це — 19 фрагментів зразків розписів будинків німецьких колоністів, які прожили в німецько-швейцарській

колонії «Конрад» Феодосійського повіту, нині с. Маківка (Советський район). Будинок, у якому вони були виявлені, перебував в аварійному стані, тому гостро постало питання про необхідність реалізації проекту з порятунку унікальних розписів. Завдяки підтримці посольств Німеччини, США і Швейцарського Агентства в Україні цю значущу знахідку етнографів вдалося врятувати.

У своєму виступі виконуючий обов'язки Представника Президента України в АР Крим зазначив, що різноманітна, поліетнічна спільнота нашого півострова налічує понад 130 національностей. Історія та культура кожної унікальна й вимагає ретельного вивчення і збереження. «Народ, який дбайливо ставиться до свого минулого, з упевненістю дивиться в завтрашній день», — підкреслив Віктор Плакіда.

**Прес-служба
Постійного Представника
Президента України
в АР Крим**

ВИСТАВКА ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ

16 листопада у виставкових залах галереї «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» відбулося урочисте відкриття художньої виставки лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка. За роки існування Національної премії імені Тараса Шевченка вперше в рамках однієї виставки представлено творчий доробок українських митців-лауреатів у номінації «образотворче мистецтво».

У відкритті виставки взяли участь міністр культури Михайло Кулиняк, генеральний директор Національного заповідника «Софія Київська» Неля Куковальська, директор Дирекції художніх виставок України Ольга Говдя.

Михайло Кулиняк привітав учасників і гостей з важливою подією у мистецькому житті України та запевнив присутніх, що ця виставка буде не останньою: «Ми і надалі будемо робити виставки лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка — найвищої мистецької нагороди нашої держави».

Директор Дирекції художніх виставок України Ольга Говдя висловила слова вдячності всім, хто підтримав виставку: працівникам Міністерства культури України, Національного заповідника «Софія Київська», а також тим музеям, які допомогли зібрати твори художників-лауреатів.

Зі своїх фондів колекції твори художників-лауреатів надали Національний художній музей України, Національний центр ділового та культурного співробітництва «Український дім», Національний музей Тараса Шевченка, Черкаський обласний художній музей, Музей книги і друкарства України, Музей Івана Гончара, Національна спілка художників України, Дирекція художніх виставок України.

Експозиція виставки представляє роботи таких митців-лауреатів, як В. Касян, А. Бокотей, Ф. Гуменик, М. Деревус, І. Марчук, М. Примаченко, М. Стороженко, А. Чебикін, В. Чепелик, С. Шишко, Т. Яблонська та інших.

Г. Москвітінна. «Вибір»

У ЛОНДОНСЬКІЙ ГАЛЕРЕЇ ВИСТАВИЛИ РОБОТИ УКРАЇНСЬКОЇ ХУДОЖНИЦІ

У столиці Великої Британії відкрилася виставка української художниці Галини Москвітінної, яка вже одержала визнання у світовій арт-спільноті. Як ідеться в повідомленні прес-служби художниці, лондонська виставка продовжує світове турне «Світангів» «Кодекс Світла» Г. Москвітінної, організоване приватним фондом Arcane Art.

Виставка проходить у галереї Nay Hill, що входить до п'ятірки кращих арт-галерей Лондона. Тут, зокрема, виставлено картину «Промінь творення», яка після закінчення виставки буде представлена на зимових торгах аукціонного дому MacDougall's.

Експерти відзначають, що «майстерність художниці об'єднує глибокі ідеї метафізичного рівня з її унікальним стилем живопису».

За словами художниці, її картини далекі від «епатажу, модного нині в мистецтві». «Мої картини не вторгаються в простір глядача в агресивній манері, — зазначила вона. — У їх присутності в тиші власної душі глядач може відчути своє власне світло».

Як повідомлялося, світове турне робіт Г. Москвітінної стартувало на початку осені в Тель-Авіві, далі виставка відвідала Мілан. У грудні картини прийдуть до Києва, а навесні 2012 року — до Нью-Йорка.

РУШНИКИ ДЛЯ ЄВРО-2012

До Євро-2012 як сувенірну продукцію на Сумщині планується налагодити випуск крелевецьких рушників. Про це кореспондентіві УКРІНФОРМУ повідомила директор районного комунального закладу «Музей Крелевецького ткацтва» Галина Ніжик.

За її словами, пропонувати гостям Євро-2012 сувенірні полотна стане можливим після завершення в музеї ремонтних робіт, на які

виділено 260 тисяч гривень.

«У музеї не тільки демонструватимуть експозиції рушників, а й виготовлятимуть полотна на будь-який смак та вподобання. Цими питаннями опікуватиметься нещодавно створене комунальне підприємство «Крелевецьке ткацтво», — зазначила Г. Ніжик. Вона розповіла, що музей має велике історичне значення, адже розташований на території історико-архитектурної пам'ятки місцевого значення — садиби Огієвських, де свого часу перебував Тарас Шевченко.

ОГОЛОШУЄТЬСЯ КОНКУРС НА СТВОРЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ВИШИВАЛЬНИЦІ ВІРИ РОЇК

До уваги архітекторів, дизайнерів, художників і скульпторів! Родина Роїк Віри Сергіївни спільно з ДО «ВІКЦ», Кримською організацією НСХУ і редакцією газети «Кримська світлиця» оголошують конкурс на створення пам'ятника на могилі Героя України, заслуженого майстра народної творчості України Роїк Віри Сергіївни.

1. Мета конкурсу: створення пам'ятника в національному стилі з урахуванням орнаментів, створених В. С. Роїк.

2. Журі конкурсу складається з членів родини В. С. Роїк. До його складу входять також Нікітін С. О. — скульптор, член Кримської філії Національної спілки художників України, Єрмаков В. Е. — генеральний директор ДО «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр», Качула В. В. — головний редактор газети «Кримська світлиця», Вдовиченко І. І. — директор Музею Історії міста Сімферополь, Лавренюк С. П. — учениця В. С. Роїк.

3. Порядок і строки проведення конкурсу.

3.1. На конкурс приймаються роботи з усіх регіонів України.

3.2. Конкурсні роботи приймаються на будь-яких носіях впродовж 90 днів з дня публікації положення про конкурс у газеті.

3.3. У надісланих матеріалах учасники конкурсу повинні вказати свої дані та адресу. До конкурсних робіт повинні додаватися короткі пояснювальні записки з зазначенням матеріалів, використаних для пам'ятника.

3.4. На конкурс приймаються не більше 5-ти робіт одного автора.

3.5. Надіслані роботи не повертаються.

3.6. Конкурсні роботи можна надсилати на адресу редакції або ВІКЦ з приміткою «На конкурс «Надгробок на могилі В. С. Роїк». (ukriccenter@gmail.com, м. Сімферополь, вул. Павленка, 48, АР Крим, 95051).

3.7. Підсумки конкурсу журі підбиває протягом 20 днів з дня закінчення конкурсу.

4. Процедура визначення переможців конкурсу.

4.1. Роботи оцінюються за такими критеріями:

- відповідність меті конкурсу;
- художній рівень роботи — використання мотивів української народної вишивки;
- оригінальність ідеї;
- якість виконання.

4.2. Рішення журі є остаточним і публікується в газеті «Кримська світлиця».

4.3. За висновками конкурсу визначається переможець, який нагороджується грошовою премією у розмірі 5 тис. грн.

4.4. Переможець може отримати винагороду особисто в редакції газети після публікації висновків конкурсу. Іногороднім винагорода може бути надіслана поштою.

4.5. Якщо переможець виявить бажання виконати свою ідею в натурі, то умови робіт будуть з ним обговорюватися безпосередньо з Роїком Вадимом Михайловичем.

4.6. Авторі найбільш цікавих робіт будуть відзначені книгами, присвяченими творчості Героя України Віри Роїк.

Червоно-жовтим полум'ям горять клени, сяють золотом крони беріз, радують око пишноголові айстри, розливаються озерами то тут, то там оранжеві гусоцивтітга гвоздик... Жовтень... Саме в день Покрови Пресвятої Богородиці в галереї образотворчого мистецтва очам відвідувачів відкрилося диво вишивок нашої землячки, почесного громадянина Лубен, Героя України Віри Сергіївни Роїк. Авторки немає серед живих, а вони продовжують дивувати людей своїм піднесеним настроєм, ліризмом, досконалістю, веселими кольорами, новизною бачення суспільних явищ, природи, що нас оточує.

Ще за життя Віра Сергіївна мріяла до свого сторіччя (воно було відзначене вже без неї 25 квітня 2011 року) приїхати з виставкою «Український рушничок» саме в Лубни, найрідніше місто з усіх, в яких довелося жити чи просто бути. Не судилося... Тож її прижиттєве бажання вирішив виконати син Вадим Михайлович Роїк. Він підготував роботи для виставки, присвяченої 100-річчю майстрині, в Лубенській галереї образотворчого мистецтва.

Урочистості в день відкриття виставки розпочалися з виступу директора краєзнавчого музею Тамари Дяченко. Вона відзначила великий талант вишивальниці, наголосила, що Віра Сергіївна була палким патріотом України й рідного міста, багато зробила для популяризації національної вишивки не лише в Криму, де жила, а й в усіх регіонах нашої держави та в десятках країн, які відвідала з виставкою.

Я особисто познайомилася з Вірою Сергіївною в рік відзначення 1000-ліття Лубен, коли в галереї демонструвалися її роботи. Мене вразило філософське наповнення панно, рушників, серветок та інших вишивок. А

НА РУШНИКАХ ВМІСТИЛОСЯ ЖИТТЯ

хвилини спілкування відкрили багатий інтелектуальний світ цієї талановитої жінки, її широку ерудицію, глибокі знання різних видів народного мистецтва, одержимість, вірність національним традиціям. З того часу наші зв'язки не переривалися. Про це та про смислове навантаження окремих робіт, зокрема, рушника «Мир», занесеного в Енциклопедію України, та деяких інших я розповіла присутнім на виставці. А були тут старшокласники 3-ої, 7-ої шкіл, шанувальники мистецтва вишивки, декотрі з лубенських майстринь.

Хвилююче говорила про дружбу з відомою вишивальницею педагогічного та учнівського колективів школи

№ 7 її директор Ірина Гринь. Прочитавши про неї в газеті «Лубенщина» й інших виданнях, вчителі-ентузіастки, серед яких — Любов Василівна Шуть, вирішили ближче ознайомитись з творчістю майстрині, а через деякий час обклали музейну кімнату української вишивки. Віра Сергіївна підтримала ініціативу, передала для кімнати деякі вироби, друковані матеріали, книги, проспекти своїх виставок, десятки фотографій. Тепер це музей української вишивки імені Героя України, почесного громадянина Лубен Віри Роїк.

Про те, як відзначили мешканці Сімферополя, митці з Києва, Полтави, керівники міста й АРК, друзі з різних кінців України, громадськість 100-річчя вишивальниці, розповіла науковий співробітник галереї Юлія Новоселецька, котра побувала в кінці квітня в Криму на урочистостях. З уст учениць 7-ої школи прозвучав літературно-мистецький монтаж, котрий поєднав розповідь про головні віхи життя і творчості Віри Сергіївни, також присвячені їй вірші лубенців, зокрема, «Ця жінка вишиває Україну» поетеси Наталії Бакалай, і відому пісню про матір «Посіяла жито...» на слова Бориса Олійника. Українські народні пісні виконали юні бандуристки — учениці дитячої музичної школи.

Роботи Віри Роїк — це гімн життю, їх можна читати, як поезію, відгадувати заховані у візерунках думки, відкривати глибину людських почуттів... Не відірвати очей від рушників, сорочок, панно, серветок талановитої землячки. Лубенці раді, що виставка «Український рушничок», присвячена 100-річчю від дня її народження, завітала в рідне місто вишивальниці.

Наприкінці листопада ця виставка відкриється в Краєзнавчому музеї ім. І. Саєнка в с. Вовчик Лубенського району.

Євгенія ЛОГВИНЕНКО,
член Національної спілки журналістів України
м. Лубни

ПОЗБАВИЛИ «БАТЬКІВСЬКИХ» ПРАВ...

Тетяна
Зеніна

21 листопада у Севастопольському українському культурно-інформаційному центрі представляли новопризначеного директора Тетяну Зеніну. Колектив зібрався на 14 годину, проте новий керівник не квапилася: прибула з запізненням майже на півгодини й лише у супроводі свого колишнього заступника — Людмили Богатирьової. Пояснення було просте: у міській держадміністрації всі зайняті й не знайшлося кому Тетяну Вікторівну представити.

Для довідки: Тетяна Зеніна до цього працювала в міській держадміністрації, обіймаючи посаду начальника управління культури і туризму.

Позаяк представляти нового начальника було нікому, то колектив дуже тепло прощався зі звільненим директором УКІЦ Олександром Артемовичем Коротуном, який змушений був піти з посади, бо з ним не продовжили контракт. Вітали пана Коротуна стоячи, називали батьком, було море квітів і море сліз. (Дітей, що втрачали батька, називали напівсиротами).

Олександр Коротун створив Центр й очолював його з 1996 року. Заступниця начальника управління культури і туризму Людмила Богатирьова вручила йому Почесний знак за розвиток культури та мистецтва у Севастополі.

Я звернулася із запитанням до Тетяни Зеніної: — Інтернетом гуляють чутки, що замість українського культурно-інформаційного центру тепер тут буде просто молодіжний центр. Ви можете підтвердити або спростувати цю інформацію?

— Ми збираємося співпрацювати з молоддю, але у рамках українського культурно-інформаційного центру.

— Ви зовсім не володієте українською мовою, чи нова посада спонукатиме Вас до її вивчення?

— Я українську розумію й намагатимусь її вчити. До цього було відсутнє мовне середовище.

— З огляду на досвід Олександра Артемовича Коротуна, чи не маєте наміру запросити його на посаду заступника?

— Такі питання вирішуються у Міністерстві культури України.

Олександр Артемович взяв слово, подякував колективу за любов і повагу й побажав новопризначеному директору наснаги в розвитку української мови та культури у Севастополі.

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

Шановна редакціє газети «Кримська світлиця»! Дуже рада, що нарешті тримаю в руках свіжий номер газети! Вдячна вам за ваші публікації, бо маю можливість використовувати на уроках української мови та літератури дуже велику кількість матеріалів. Але окремо хочу подякувати за «Джерельце», якого довго не було, але воно знову дзюркоче дитячими голосочками! Бачили б ви очі діточок, які з нетерпінням розгортають газету і шукають там свої твори! Ви робите титанічну справу — відроджуєте нашу гідність! Успіхів вам! Творчого натхнення! Побільше передплатників!

Марія МИСКОВА,
вчитель української мови та літератури НВК
«Школа-лицей» № 3 м. Сімферополя

Дякую «Світлиці» за те, що знову запрацювала редакційна бібліотека, яка пережила «окупацію», але, слава Богу, не була втрачена. Напередодні чергової річниці Голодомору я шукав книгу із фактами і доказами цієї величезної трагедії, щоб показати знайомим, які ще сумніваються, чи був це геноцид проти українців. Я знайшов у редакції книгу Петра Кардаша «Злочин». Це дуже солідне видання, там зібрано не лише документи про Голодомор, але й інформація про інші жахливі злочини, які чинилися проти українського народу. Заликаю й інших читачів заглядати до «Світличної» бібліотеки, бо тут є такі видання, яких ви більше ніде в Криму не знайдете. Ну і ще раз нагадаю про те, що йде передплатна кампанія і газета потребує нашої підтримки!

Віктор Володимирович ГАВРИЛЮК
м. Сімферополь

У СІМФЕРОПОЛІ З'ЯВИЛАСЯ АЛЕЯ ЖУРНАЛІСТІВ

Минулої суботи у Сімферополі, в парку імені Ю. Гагаріна, відбулося закладання Алеї журналістів. У заході взяли участь мер кримської столиці Віктор Агеев, начальник міського управління житлово-комунального господарства Анатолій Рогов, начальник міського управління транспорту і зв'язку Наріман Мусаєв, радник мера Едуард Доля та інші.

Всього в парку зібралося близько 40 представників різних кримських ЗМІ. Зокрема, на алеї було висаджено 27 саджанців ленкоранської акації, 20 — білої верби, 15 кущів форзиції та 10 гібіскусу.

Під час розмови з журналістами Віктор Агеев зазначив, що учасники акції повинні стежити за висадженими рослинами. «Це прекрасна ініціатива, ми поставили завдання зробити Сімферополь — столицю Автономної Республіки Крим — найзеленішим і найкомфортнішим містом і поступово втілюємо цю мету в життя», — зауважив міський голова.

За його словами, вже наступного року в Сімферополі з'явиться ще один міський парк, який стане своєрідним продовженням ботанічного саду Таврійського національного університету. Крім того, заплановані реконструкції ще ряду міських парків і набережної р. Салгир.

«Кримська світлиця» теж не залишила осторонь цієї справи — ми посадили саджанець ленкоранської акації.

ф. П-1

Державний комітет зв'язку та інформатизації України

АБОНЕМЕНТ

На газету **90269**
журнал (індекс видання)

«Кримська світлиця»
(найменування видання)

Кількість комплектів	
----------------------	--

на 200 ___ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Куди _____
(поштовий індекс) (адреса)

Кому _____
(прізвище, ініціали)

ДСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ

На газету **90269**
журнал (індекс видання)

«Кримська світлиця»
(найменування видання)

Вартість передплати	грн. ___ коп. ___	Кількість комплектів	
Вартість переадресування	грн. ___ коп. ___		

на 200 ___ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

поштовий індекс _____ місто село _____
код вулиці _____ область _____
буд. _____ кв. _____ район _____
прізвище, ініціали _____

НА 2012 РІК «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ НА ПОШТІ!

Газета вже є в каталозі передплатних видань України. Її індекс — 90269. Вартість передплати на 1 місяць — 8 грн. 01 коп., на три — 24 грн. 03 коп., на півроку — 48 грн. 06 коп.

Закликаємо читачів — давніх і нових — підтримати свою газету й передплатити «Кримську світлицю» не лише для себе! Зробіть подарунок своїй школі, бібліотеці, рідним, знайомим: чим більше у нас буде шанувальників, тим надійніше у газети майбутнє і менше шансів на повторення тих негараздів, які довелося пережити редакції разом з читачами за останні півтора року.

Тим передплатникам, які з відомих причин не змогли отримувати газету у 2010 році, «Кримська світлиця» — в рахунок погашення боргу — до кінця поточного року надходитиме поштою. Через порушені договірні стосунки придбати «Світлицю» в кіосках «Союздруку» поки що не можна, тому краще оформити передплату: на 2012 рік це можна зробити на пошті (публікуємо передплатний абонемент), до кінця поточного року — через бухгалтерію Газетно-журнального видавництва.

З усіх питань стосовно передплати звертайтеся за адресою: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України», Іван Порхун. Тел./факс: (044) 498-23-64 електронна пошта — nvu.kultura.porhun@gmail.com

Поточні номери газети можна отримати також і в редакції. Конт. телефони: (0652) 51-13-24, 51-13-25

ШАНОВНІ «СВІТЛИЧАНИ»! Просимо вас посприяти у налагодженні інформаційно-популяризаторських осередків «Кримської світлиці» у Криму й усій Україні. Відгукніться, хто міг би допомогти в організації передплати і поширення газети на місцях, хто став би її позаштатним громадським кореспондентом і розповсюджувачем. Допоможіть українському просвітницькому друкованому Слову утвердитися в інформаційному просторі всієї держави і Криму зокрема! Телефонуйте: (0652) 51-13-24, (050) 957-84-40

Так ось яка вона — Швейцарія! Море сонця і море квітів! Ще в аеропорту він помітив, що потрапив у якусь незвичайну країну... Гігантські дерева, рівненькі, чимось таким вимощені дороги... Недарма кум казав йому: «Не тушуйся, Сергію Івановичу, за першим же сигналом — на літак і до Швейцарії, головне — не запускати хворобу. Там і обстежать, і підлікують... Ми ж не хто-небудь, а депутати. Народні». А кум Славко брехати не буде.

...То нічого, що він, Сергій, запливає до цієї Швейцарії на ношах, що по боках тупоють кілька дужих білосніжних медиків — вірних і вічних стражів здоров'я людського... Зате він не раз чув — апаратура у них тут така, що мертвого на ноги поставлять! А технології з усього світу зібрано — все найновіше і найкраще.

Стій! А що це з ним стряслось? Тужиться і ніяк не може пригадати... Після засідання Комітету (з питань охорони здоров'я) опинилися далеко від Києва, у лісі. Чиясь дуже ошатна дача... Мила прислуга... Дубові сходи і перила на третій поверх... Господи, і навіщо я хильнув зайвого? (О, знову згадую Боже ім'я всує... Прости мені, Господи, прости... Казала ж не раз теща Одарка, щоб не чіпав Всевишнього, коли ні в що не вірять)... А потім крізь туман десь із підсвідомості випливає лісова просіка... Він іде нею безконечно довго і ніяк не може вийти на дорогу. Хитається, падає, ударяється головою об дерево, далі з туману виходять якісь люди і схилиються над ним...

І ось — швейцарська лікарня. Стеля палати чомусь похитується, і на нього сипляться білі пелюстки якихось небачених досі квітів... Господи! Каюся! Не дай пропасти в цьому світовому банку...

Дві крапельниці, укол, ще укол... Про щось тихенько перемовляються лікарі. Тиша. Скільки ж це він спав? Відчуття таке, наче цілу вічність... До палати впурхує янголятко — юне дівча в ясно-зеленому халаті із чималим шприцом у руках. Він хоче звернутися до неї, але не може поворухнутися, язик не слухається, а вона, угледівши, що він розплющив очі, кинулася геть, з криком: «Прокинувся!» побігла коридором.

Але ж вона вигукнула українською «прокинувся!» — він точно чув. Де ж вона взялася у цій Швейцарії? Остарбайтерка? А... мабуть, знайшли перекладачку... Але ж чому вона з шприцом?... Знову все розпливається... Документи... А де мої документи? Де документи? Він криком кричить, а вони нечують... Як таке може бути?..

...Біля нього стовпилися лікарі. Їх багато... Щось запитують, і він нібито силкується відповісти, але не може, тільки ворухить пересохлими губами...

...Ось до нього звернулася Галинка: «Сергійку, ну чого ж ти мовчиш? Скажи їм хоч своє ім'я...» О, вже й дружину сюди доставили! Вона вже поклопочеться про все... Отже, можна спокійно засинати. Але чому вона так рознарядилася? Чому так заливчасто сміється? І він знову скоряється якомусь нелюдському снодійному, провалюється у зтяжкий, глибокий, неприродний сон...

...Вже другу добу Христофор Олександрович

Тамара КОСТЕЦЬКА

ТРАНЗИТ ДО ШВЕЙЦАРІЇ

НОВЕЛА

вич, головний лікар Держіабівської районної лікарні, не відходить від телефону. То сам дзвонить міліції, то вона — йому.

— Ну як, знайшли що-небудь?

— Та ні, Олександровичу, — звітує начальник міліції. — Шукаємо, подали запит у самий Київ і в область повідомили — ніхто ні гу-гу.

— Як же це так? Людину без свідомості підбрали у лісі якісь цигани, вдосвіта доставили на возі до нас — і ніхто нічирк? Я вже в цій лікарні, Максимовичу, майже п'ятдесят років, голова тут посивіла, а такого не пригадую...

— А як він там? Що з ним?

— Середнього віку мужик. Чистий. Сильне сп'яніння. Діагноз — інсульт. Та ще розбита голова, втрата крові. Час від часу марить. Все бідається про якісь документи...

— Тільки хтось обізветься — зразу ж повідомом. Оперативну інформацію розіслали кругом...

— Добре. Лікарі так стараються коло нього, хочуть, щоб швидше заговорив. Дасть Бог, виходимо, хто б він не був. Мої орли ще не таких піднімали! Свідок — уся наша Держіабівка!

...Глибокої ночі у прийомному покої держіабівської лікарні надирвався телефон. Заспана медсестра, готова до всього, миттю змахнула із себе сон і вже відповідала абсолютно чітко: «Мужчина? У нас... Вчора... Ні, це вже буде позавчора, привезли... Народ-

ний депутат? Зараз доповім дежурному!

...А вже через пару годин у райлікарні почалося велике стовпотворіння. Загнаний у чималу будку і закритий наглухо двома дубовими дошками надирвався пес Шарко: яка несправедливість! Як щось трапилось, так його прикрили! Не дають навіть глянути, що там таке... І все ж він розшукав щілину скраю дошки і теж став причетним до катавасії.

А тим часом у білосніжній реанімаційній палаті побіла ліжка нещасного нардепа Сергія Івановича столичні світила медицини допитували схарпудженого Христофора Олександровича та його білохалатну свиту: скільки та чого впорскували потерпілому. Головний відповідав якомусь неприродно голосно, час від часу хапаючись за серце...

Пробираючись крізь натовп своїх, тобто привезених у цю глухомань фахівців, і місцевих лікарів, котрі збіглися з усього райцентру на поклик біди, — рятувати нардепа, той враз помітив усю убогість довколишньої обстановки: розтріскані і облуплені стіни, якісь дивні, мабуть, сто разів ремонтвані, меблі, вичовгана до білого людськими ногами та швабрами безвідмовних санітарок підлога... «Господи! — подумалося йому, — невже в таких умовах можна когось лікувати? Коли ж ми, нарешті, станемо людьми?..»

Надворі, біля самісінького лікарняного порога, тупцювало півдесятка нардепів-волонтерів, котрі дружно кинулися на перший же поклик виручати колегу з біди. Вони обступили академіка медицини кілцем і накиннулися з питаннями. Той, стомлений, відмахувався від них як від мух:

— Нетранспортабельний!

— Лікування — чудове.

— Умови перебування — жахливі...

А на основне питання — чи є надія? — вказав пальцем на небо: дасть Бог...

А в той же час в убогій, і все ж неймовірно стерильній районній реанімаційній палаті марив нардеп: «Швейцарія... Швейцарія...», за що місцевий медперсонал згодом охрестив його... «нашим швейцарцем».

Так і кличуть тепер, як побачать часом по телевізору десь у Раді чи на Шустер-шоу...
м. Київ

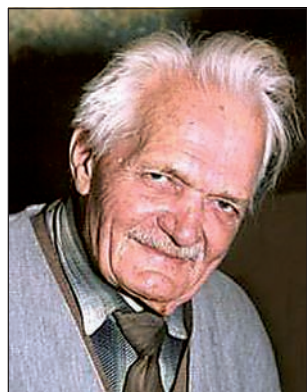
ДЕПУТАТАМ, ЯКІ НЕ ЧИТАЛИ ГЛАЗОВОГО, ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ...

«Я коли почав говорити, хто з вас читав Павла Глазового, скажіть, будь ласка? Вони замовчали», — зазначив Президент.

Він зауважив, що, наприклад, творчість П.Глазового не можна недооцінювати, оскільки це «народний рупор»...

(За повідомленням УНІАН — з виступу Президента України Віктора Януковича на засіданні Громадської гуманітарної ради)

Павло ГЛАЗОВИЙ

НЕ В СВОЇЙ ТАРІЛЦІ

Прибув Сава до Києва з дружиною в парі. Продавали сало, м'ясо, яйця на базарі. З покупцями торгувались, з людьми говорили. Потім пішли Хрещатиком На Дніпрові схили. А як звідти повертались, Мовив Сава жінці: — Давай «чтокать», бо невдобно, Що ми українці.

КТО ШУМЕЛ?

В ресторани киявським Питає директор: — Кто шумел здесь — контролёр, Ревизор, инспектор? —

Кухар каже: — Это тип В виштой рубашке По-українські мораль Резал нашей Машке. Распекал: «Ваш борщ такой, Що не можна їсти». — Разжірелі, стервеци, Націоналісти.

СЕРЕД ТЕМНОЇ НОЧІ

Серед ночі Київ Криється туманом. Розмовляє вітер З бронзовим Богданом. — Облітав я, — каже, — Вулиці всі чисто. Як змінився Київ, Це прадавнє місто! Де вітри гуляли, Там нові квартали... А Богдан зітхає: — Що там ті квартали... Нині і кияни Зовсім інші стали. Я сто літ на площі Днюю і ночую, Але дуже рідко Рідну мову чую.

МОВА ВЕЛИЧАВА

Якщо в нашій безталанній мові Набереться двісті тисяч слів, То за кожне українське слово Вже поклали сто голів... Нашу мову величаву Чуємо не всюди. І не мова винна в цьому — Вивувати люди. Не живиться щира мова

З кволими рабами, В яких думка на припоні, Язик за зубами. У чиновницьких чуланах, Де столи дубові, Де неволя і сваволя, Тісно нашій мові. По крамницях та пивницях, Де й повітря п'яне, Гасне, в'яне слово наше Степове, духмяне. Не для «куплі» мова наша І не для «продажі». Не для того, щоб базікати На ледачій пляжі. Наше слово не ввігати У сухі трактати, Щоб лакейством

хліба кусень Підло заробляти, Щоб брехати, щоб дурити, Забивати баки, Позичаючи нахабно Очі у собаки. На зачовганих асфальтах, Де смолю пахне, Наше слово крила губить, Наша мова чахне...

ПРО БІДНОГО ЛЬОВУ І ДЕРЖАВНУ МОВУ

Зустрілися на базарі Дамочки знайомі. — Як ваш Льова поживає? — Сидить у дурдомі. Він в Ізраїль перебрався До перебудови, А там бар'єр — біда тобі, Як не знаєш мови. Вчився Льова так старанно, Що не бачив світу, Але ідишу не вивчив, Не знає івриту. Як почина балакати, Ні складу, ні ладу. Там же книжки не спереду Читають, а заду. Потикався бідний Льова В різні установи, Все закрито-перекрыто, Як не знаєш мови. Скрізь дивилися на Льову, Як на психопата, Тому й зробив бідний Льова

З фанери плаката. Накарляк: «До такого Життя ми не звичні. Ми — євреї особливі, Російськоязичні. Вимагаєм від кнесета Створити нам умови, Запровадити в Ізраїлі Дві державні мови!» Гукав Льова під кнесетом, Роззявивши рота, А на нього всі дивились, Як на ідіота. Мало йому не побили На лобі плаката. Тепер в Льови у дурдомі — Окрема палата. Щоб знав, дурень, що Ізраїль — Розумна держава. Нав'язувать чужу мову Там не мають права.

РУСЬКОМОВНИЙ ДЕПУТАТ

Коли в Раді у Верховній Руськомовний виступа, Ви прислухайтесь, шановні, Що він меле й теліпа. — Без єдиного Союзу Далеко ми не уйдем. Жити не зможем без Росії, Неизбежно пропадем... — Виступайте на державній! — Із гальорки хтось гука. — Перестаньте придиратися! — Чути з іншого кутка. А йому ж державна мова — Непотрібна, зайва річ. Йому рідна та, якою Разговарівал Ілліч. Проти вишого начальства Він ніколи не ішов. Що начальство ізрекало, Те і він услід мовов. Не морочилась ніколи, Твердоболо голова, Українські чи російські Ті начальницькі слова. Буде три державні мови Чи чотири, чи одна, — Ні тієї, ні цієї Він не знає й не зна. І його не мучить совість,

І сумління не гризе... Тож послухайте терпляче, Ще чого він наверх. — Ми от наших оппонентов Разных слушаем речей, А живут они поддержкой Иностранных богачей. Потому они им служат, Что живут за ихний счет! — Зачекаймо ще хвилинку, Доки він затулить рот. Зачекаймо й запитаймо: — А тепер повідай нам, За який і чий рахунок Ти живеш на світі сам? Ти продуктів добру купу Умегенюеш щодня. Що ж у тебе — є корова, Власні кури чи свиня? Може, ти свиню зарізав І насмажив ковбаси? Може, з власного городу Ти картопельку їси? У народу від нестатків Уривається терпець, А у тебе на загривку Ледь зійшовся коміречь. Ти Росію сильно любиш? Безперечно, це не гріх, Але хто ж тебе тримає, Не пускає до своїх? Залиши нам Україну, Не тягни до росіян, Можеш пупа надірвати, Це ж тобі не чемодан.

КОЛИСЬ КОБЗИ ПОДОВАЛИСЬ...

Пильнувала кожні двері пильна охорона, У Палаці «Україна» йшов концерт Кобзона. Він оспівував Росію — матушку рідненьку, Від якої одірвали Україну-неньку. Добре тому Кобзонів, що рідні багато: Є і матушка, і ненька, ще й Ізраїль-тата... Аж стогнали від Кобзона мерседесні дами Зі своїми тиньовими «жирними котами». Не могли у залі бути

і аплодувати Тільки ті, що місяцями стогнуть без зарплати. Так зате з газет відомо — привітав героя Президент наш український — як то кажуть «стоя». Колись було в Україні — кобзарі співали, А гетьмани уклонялись і шапки знімали. Час минає і міняє звичай і закони, Колись кобзи подобались, а тепер — кобзони.

УКРАЇНСЬКЕ САЛО

Над безмежним океаном Лайнер проліта, А в салоні дід старенький Сало упліта. Пахне салом українським На увесь літак. Підбігає стюардеса І говорить так: — Командір наш сало любить, Он у нас хохол. Просіт он кусочек сала Принести на стол. Настовбурчилися у діда Вуса, наче дріт. — Він не буде їсти сала, — Відмовляє дід. Вертається стюардеса Через п'ять хвилин. — А у нас любитель сала Єсть ещо одін. — А це ж хто? — старий питає. — Наш второй пілот. Он хохол і любить сало. Ширий патріот. Дід серветкою утерся: — Дівко чи мадам, Він не буде їсти сала, Повторюю вам. Стюардеса пильно в очі Дивиться йому. — Як це так — не буде їсти... Поясніть, чому. Дід насупився сердито: — Поясню, мадам. Той і цей не будуть їсти Тому, що не дам. Українцям дав би сала, А хохлам — не дам!

ДЖЕРЕЛЬЦЕ

КОНКУРС! «МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

Любі хлопчики й дівчатка, школярки кримські і всеукраїнські! Наступного року «Джерельцю» виповнюється вже 13 літ! До цієї дати редакція запроваджує дитячий творчий конкурс серед юних читачів під назвою — «Мені тринадцятий минало...»

(Умови — на 14-й стор.)

ДИТЯЧА ТАБЕЛА В "ЖУРНАЛІ" СВІТЛИЦІ

ЯК МИ З ГРЕКАМИ ПОДРУЖИЛИСЬ

Дружба — це почуття, без якого нам жити на цій землі просто некомфортно. Ми — це члени Малої академії літератури і журналістики. Це почуття дає сили, збагачує, розвиває, духовно удосконалює. Тому в нашому колективі постійно присутнє прагнення підтримувати дружні стосунки з іншими. Так, п'ять років в народилася наша дружба з грецькою громадою села Чорнопілля Білогірського району.

Ми були дуже раді, коли чорнопілляці на наше прохання приїжджали до нас у школу, а ми їздили в гості до них. Виступали з концертною програмою, знайомилися з красивим селом, людьми, звичаями, традиціями греків, які живуть у цій місцевості.

А познайомилися так. Щорічно наша фестивальна група бере участь у міжнародному дитячому творчому конкурсі «Рекітське сузір'я» в Карпа-

тах. Нам треба було представити своє село Соляну Долину. Колись тут жили греки. Тому хотілося розповісти на фестивалі не тільки про красу кримської природи, а й показати елементи культури та побуту стародавніх греків на нашій землі. Готувалися ми дуже сумлінно і з великим інтересом, а допомагали нам у цьому методично і практично чорнопілляці: костюми, атрибутика, пісні, танці, мова, музика, ігри. І на «Рекітському Сузір'ї-2008» ми завоювали Гран-прі, були дуже цьому раді і вдячні нашим друзям.

Дружба наша міцніє. 15 жовтня, після великого свята Покрови, знову відбулася довгоочікувана поїздка до Чорнопілля. Зі свого творчого багажу ми вибрали кращі номери художньої самодіяльності у подарунок. Адже ця поїздка вже друга, тож хотілося, щоб друзі побачили зростання нашої сценічної майстерності і теж долучилися до роботи МАЛІЖ. (Далі — на 14-й стор.)

ЯК МИ З ГРЕКАМИ ПОДРУЖИЛИСЬ

(Закінчення. Поч. на 13-й стор.)

Нас знову привітно прийняли в Чорнолілі — у Будинку культури (директор Наталія Миколаївна Касеева). Зустріч почалася урочистим врученням хліб-солі і молитвою. Після нашого художнього виступу зі «словом у відповідь» представив свою програму місцевий ансамбль «Карачоль». Виконували грецькі танці та пісні російською та грецькою мовами (керівники Софія Олександрівна Кіфніді та Олена Миколаївна Мещерякова).

Ця поїздка нас ще більше здружила. Разом з чорнолільцями маліжани вивчили грецький танець «Хасосервіко». Друзі пригос-

тили нас національними стравами: ксеротиганою, долмадакією, грецьким салатом. Тутешні учні показали нашим хлопцям село: дитсадок, спортмайданчик, школу, пам'ятник загиблим у роки Великої Вітчизняної війни воїнам.

Швидко промайнув час спілкування. Фотографування на пам'ять, обмін номерами мобільних телефонів, усмішки на обличчях — все говорило про те, що дружба наша буде тривати й далі. А напутні слова керівника грецької громади Ірини Костянтинівни Зєкової запам'яталися нам особливо: «Дитина народжується з любов'ю в душі до всіх, хто її оточує. І наше завдання — вчителів, ви-

хователів — підтримувати і розвивати це почуття в наших учнях».

«Що ж краще дружби у житті? Адже нам друзі всім потрібні», — ці рядки з вірша почесного члена МАЛІЖ, учителя математики нашої школи Тетяни Семеновни Волченкової, який вона написала спеціально для наших друзів з Чорнолілля, якнайкраще передають наш настрій. Дякуємо всім, хто нам допомагав і надихав.

Н. П. ОСТРЕЙКО, вчитель-методист української мови та літератури, керівник відділення МАЛІЖ Сонячнодолинської школи

м. Судак

УВАГА: КОНКУРС!

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

До 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...» оголошується творчий конкурс серед юних читачів — школярів Криму і всієї України. Надсилайте на адресу редакції (звичайною або електронною поштою) ваші літературні, поетичні, публіцистичні твори — на будь-які теми, які могли б бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельця» Данило Андрійович Кононенко, оцінить і відбере кращі творчі доробки, автори яких отримають шанс вибороти суперприз та інші нагороди!

Які саме — читайте (і дивіться) у наступних випусках «Джерельця»!

ЕКОЛОГІЯ І КРИМ

Нещодавно у Сімферополі на базі Кримського республіканського позашкільного навчального закладу «Центр екологонатуралістичної творчості учнівської молоді» було проведено республіканський етап Всеукраїнської експедиції «Моя Батьківщина — Україна». Учениця 11-Б класу «школи-гімназії» № 39 м. Сімферополя Анна ЗАСИМЕНКОВА (ліворуч на фото) виступила на конференції з ґрунтовою доповіддю на тему: «Природоохоронні проблеми рослинного і тваринного світу Криму та шляхи їхнього вирішення», невеличкий уривок з якої пропонуємо читачам «Джерельця».

На мій погляд, актуальність цього дослідження полягає в тому, що захист природного середовища безпосередньо стосується усіх... Усі ми дихаємо тим самим повітрям планети Земля, п'ємо воду і їмо хліб, молекули яких безупинно беруть участь у нескінченному круговороті речовини в біосфері планети. І ми самі — частки біосфери, причому, мислячі її частки. Це накладає відповідальність за збереження біосфери на кожного з нас без винятку.

Екологічний простір Криму включає усі території, акваторії, повітряні, підземні й підводні простори, які дуже впливають на екологічну ситуацію в регіоні. У Криму такий вплив здійснюється через повітряні потоки, водним шляхом (через Північно-Кримський канал, течії в Чорному й Азовському морях), через перевезення вантажів (залізничним, морським, автомобільним транспортом), переміщення людей (туристів та ін.).

Перенесення забруднень різними шляхами, що оминають кордони держав і регіонів, називається транскордонним. Повітряні маси приносять на півострів забруднюючі речовини із Придніпров'я й Донбасу. Випадання кислотних дощів у Криму часто пов'язують саме із цими регіонами.

Будівництво Північно-Кримського каналу (70-ті роки ХХ ст.) привело до напливу великої кількості води. Це призводить до перебудови багатьох природних процесів, а правило, у несприятливому напрямку. Так само впливають на екологічну ситуацію в Криму басейни рік Дону й Кубані. В басейні ріки Кубані розташовані значні площі рисових плантацій, на яких широко застосовуються гербіциди й добрива. Забруднення з водами цих рік потрапляють в Азовське море, переносяться до рекреаційних районів Криму: Арабської стрілки, Азовського узбережжя Криму, до

Керченської протоки. Забруднення Азовського моря стало однією з причин деградації його природних екосистем і різкого зниження біопродуктивності.

За рівнем забруднення повітря Крим значно поступається промислового Придніпров'я, але перевершує всі інші райони. За рівнем забруднення вод він перебуває приблизно на тому ж рівні, що й Українські Карпати та Лівобережне Придніпров'я. Великою, порівняно з іншими регіонами України, є і площа забруднення підземних вод. Явно лідирує Крим за рівнем забруднення ґрунтів пестицидами — 16,9 кг/га. Це в 2,5-4 рази вище порівняно з іншими регіонами.

Для збереження унікальних ландшафтів і природних об'єктів на території нашого краю, біосфери півострова загалом необхідно: більше уваги приділяти розробці методів раціонального використання, охорони й відтворення екологічних ресурсів, які деградували під впливом людини; розширити вивчення питань зміни взаємозв'язків економічних процесів і екологічних систем; створити експертні системи, здатні забезпечити посадовим особам оперативний доступ до спеціальної інформації, що базується на величезному обсязі вже накопичених даних екологічних досліджень...

НАШЕ «ГНІЗДЕЧКО» В МІЖГІР'І

9-класник із Сімферополя Павло Васильєв займається велоспортом, навчається у математичному класі, особливо увагу приділяє вивченню фізики та математики. Але й на уроках літератури не байдикує — твори Павла неодноразово були прикладом для однокласників.

У нашій родині є унікальне місце, де ми полюбаємо відпочивати у вільний час. Це наш маєточку Міжгір'ї. Подорож туди — це маленьке свято для всієї родини. Мама з любов'ю називає наш скромний маєток — «гніздечко». А для мене — це незвичайний, загадковий світ із його неповторною красою, запахами, враженнями.

Міжгір'я гарне в будь-яку пору року, але особливо взимку, тому що прогулянки зимовим лісом не зрівняти ні з чим! У Криму рідко буває сніг, але тут — у горах — сніг лежить значно довше. Уявіть тільки, яка гарна прозора вода в гірській річці Бурульча серед снігових кришталевобілих берегів! У батьків є сімейна традиція: обов'язково у будь-яку пору року вмиватися у гірській річці. Мама стверджує, що це надає сил та гарного настрою на цілий тиждень.

Навесні природа починає прокидатися: на галявинах несміливо виглядають ніжні проліски, трохи пізніше — розквітнуть конвалії. І це ж у кількох кроках від нашого маєточку!

Я — міська дитина, але відчу-

ваю, скільки прекрасного у сільському житті! При кожному відвіданні Міжгір'я ми розпалюємо вогнище, сидимо біля нього, п'ємо чай, розмовляємо. У світі вогню матуся здається ще добрішою, а батькові риси здаються особливою м'якостю та задумливістю. Матуся полюбає у такі години згадувати про своє дитинство. Разом ми роздивляємося сімейні світлинки, разом будуємо плани на майбутнє. Мені надзвичайно подобаються такі години, проведені з рідними!

Знаю, що коли подорослішаю, після всієї життєвої метушні я завжди зможу приїхати у наш затишний маєточок, де мене (а надалі і моїх дітей) чекатиме душевне родинне тепло.

Павло ВАСИЛЬЄВ, учень 9-М класу, НВК «Школа-ліцей» № 3

Галина ЖУБИЛЬ-КНИШ, Роксолана ЖУБИЛЬ

СУЧАСНЕ ВЕСІЛЛЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

У цьому розділі доцільно трохи більше розповісти про один із найважливіших весільних атрибутів — віночок. Він був не лише окрасою голови молодої, а й оберегом і символом молодості, краси, квітучості, багатства, родючості. Це був символ життєдайної сили землі, кохання, вінчання, продовження роду. На весіллі дівчина востаннє мала можливість покрасуватися у віночку, бо молодий не годиться носити у волосі квіти. Барвінковий вінок-долю і весільний вінок з букетом зберігала дівчина усе життя. Їх вона клала в колицю первістка, віночок зашивали в останню у її житті подушку.

Основою віночка був барвінок — символ життя, безсмертя душі. Повним називали вінок, у який було вплетено двадцять квіток, що слугували і окрасою, і оберегом. Кожна квітка, кожна стрічка у вінку була символом. Щодо кольорів стрічок, то жовта символізувала сонце, зелена — молодість, червона — тривале кохання, блакитна — небо і воду, малинова — щирість, рожева — достаток. Плетіння вінка — нелегка справа, яка вимагала неабияких знань та умінь.

В українському народному весіллі вінок молодої відіграв ту саму роль, яку в інших народів відігравало біле покривало: «фата» у росіян, чи «вельон» у поляків. Це покривало мало охороняти молоду від «поганого ока». В українців цю роль виконував вінок зі стрічками — символ тривалого кохання. Шкода, що сьогодні українські дівчата нехтують своїм, перехоплюючи чуже: напинають на голову замість розкішного українського віночка шматок білої прозорої тканини. Можливо, хоч хтось із українських наречених прочитає ці рядки і відновить таку прекрасну традицію — одягне віночок. Нехай це буде вже сучасний, із білих штучних квітів, з білими атласними стрічками, але віночок.

Червоною калиною Коровай квітчали...

Ой раю наш, раю,
Славний короваю,
На тобі гарні квіти,
Щоби любилися діти.

Яке весілля без короваю! Ця надзвичайно гарна весільна обрядова хлібина завжди була і залишається символом достатку. Упродовж передвесілля і весілля використовували чимало різновидів весільного печива та хліба, але головним був коровай. Це велика кругла висока пшенична паляниця, оздоблена виготовленими з тіста квітками, колосочками, зірочками, голубами. Випікали цей весільний хліб особливо вдатні, «легкі на руку», щасливі у подружньому житті, добродішні жінки, яких називали коровайницями. У п'ятницю вони зі своїм борошном (не годилося йти з пустими руками), по-святковому одягнені приходили в оселю до молодого. Кількість коровайниць обов'язково була непарною. Для замісу брали воду, набрану до сходу сонця «з семи криниць». Спочатку в діжку, де робився за-

міс, лили навхрест йорданську воду, щоби молоді були здорові. Потім клали грудочку цукру, щоби життя солодким було. У діжку додавали своє борошно, а також борошно, яйця та масло, принесені від батьків молодого та молодої, аби роди навечно об'єдналися. Замішували тісто всі коровайниці у діжці гуртом, щоби молоді ніколи не розлучалися. Іноді для цього коровайниця зв'язували навколо діжі одним довгезним рушником. Усе це дійство супроводжувалося піснями.

Фото О. Носаненка

Благослови, милий Боже,
Коровай місити,
Щоб в любові молодята
Могли вік прожити.
А ми воду дوبرали
З сьомої криниці,
Щоби була Марусенька
Гарна молодичка.
А у нашій короваї
Білая мучиця,
Щоби наша Марусенька
Була білолиця.
Ми весільний коровай
Калинов квітчали,
Аби наших молодят
В церкві повінчали.

Коли тісто було готове, ставили його на рушник. На рушнику розкачували, співаючи пісні про те, яка чиста вода у короваї, який славний вийде коровай. У деяких місцевостях у центральну частину короваю ховали гроші (символ багатства), зубець часнику (оберіг від нечистої сили), горіх (символ здоров'я і міцної родини), перстень (символ єднання закоханих). Після цього коровайниці урочисто саджали коровай у піч (у деяких регіонах коровай у піч саджав кучерявий хлопчик), промовляючи:

Світи, Боже, з раю
Нашому короваю.
Наша піч регоче,
Коровай хочє,
Шишечки печуться,
На коровай дмуться.

Поки коровай у печі сидів, коровайниці мили руки, але воду

будь-куди не виливали, бо після «чаклування» над короваєм вона ставала особливою. Тому виливати її не слід. Нею вмивали батьків молодих, давали пити худобі, а решту виливали під фруктові дерева, щоби рясно плодоносили. Не викидали й залишки борошна. Його висипали на пшеничне поле, аби пшениця густа вродила.

Коли коровай зарум'явився, його обережно виймали з печі і садовили на виштитий рушник. Коровайниці уважно обдивлялися: якщо коровай рівний, з усіх боків зарум'янений, гарно випечений — молоде подружжя буде щасливим; якщо тріснув — слід чекати розлучення, шлюб буде нещасливий; якщо покручений, нерівний — сімейне життя буде нелегке, будуть проблеми зі здоров'ям; якщо перепечений — хтось із наречених буде брикливим, сварливим, норовистим.

Окрім короваю, українське весілля було багате на розмаїте весільне печиво, обрядові паляниці. У деяких регіонах випікали лежень — великий овальний хліб, схожий на кошик, наповнений подарунками. Він був окрасою столу. Біля лежня клали весільні калачі, медові, з родзинками. І лежень, і калачі лежали перед молодими аж до закінчення весілля.

Весільні калачі перев'язували кольоровими стрічками, щоби молоді були «вкупі до смерті», обтикали мірною, «аби любов вічною була межі молодими».

Випікали на весілля ще й

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ГОЛОДОМОР
ГЕНОЦИД
'32-'33
26.11.2011
ПАМ'ЯТАЄМО

ЛИСТОПАД 26

День пам'яті жертв голодоморів — щорічний національний пам'ятний день в Україні, що припадає на четверту суботу листопада.

1901 р. — у Львові студенти виступили з вимогою створення українського університету.

1944 р. — у Мукачевому на I з'їзді Народних комітетів було ухвалено маніфест про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною і про вихід його зі складу Чехословаччини.

2004 р. — вчена рада Львівського університету позбавила Л. Д. Кучму звання почесного доктора.

Народилася:

1863 р. — Ольга Кобилянська, українська письменниця. За творами письменниці знято фільми: «Земля» (1954) А. Бучми, О. Швачка, «Вовчиха» (1967), «Меланхолійний вальс» (1990, т/ф) Б. Савченка, «Царівна» (1994, т/ф) Р. Балаяна тощо.

27

Народилася:

1960 р. — Юлія Тимошенко український політик, 13-й та 16-й прем'єр-міністр України (2005, 2007–2010); другий за значенням (після Ющенка) лідер «Помаранчевої революції» 2004 року; лідер партії «Батьківщина» та «Блоку Юлії Тимошенко». Перша жінка — прем'єр-міністр в історії України. Кандидат економічних наук. За версією журналу Форбс була третьою за впливовістю жінкою світу в 2005 році. На президентських виборах 2010 року отримала 45% голосів виборців (на 3% менше, ніж переможець).

24 червня 2011 року над Юлією Тимошенко розпочався суд у так званій «газовій справі» за звинувачення в перевищенні влади та службових повноважень під час укладання газових контрактів з Росією (2009 року). Суд над Тимошенко викликав великий міжнародний резонанс; керівники країн Євросоюзу, США, Росії та інших, а також міжнародні правозахисні організації неодноразово заявляли, що цей суд є «політично вмотивованим».

11 жовтня 2011 року суд визнав Тимошенко винною за ч. 3 ст. 365 Кримінального кодексу (перевищення влади та службових повноважень) і її було засуджено до семи років в'язниці із заборотою обіймати державні посади протягом трьох років. Суд також задовольнив цивільний позов НАК «Нафтогаз України», який вимагав від Ю. Тимошенко компенсації збитків, завданих компанії внаслідок підписання угод у січні 2009 року в обсязі 1,516 млрд. грн.

Екс-прем'єр Юлія Тимошенко подала апеляцію на рішення Печерського райсуду Києва у «газовій» справі.

28

1893 р. — у Львові відбулася прем'єра п'єси Івана Франка «Украдене щастя».

2000 р. — початок касетного скандалу в Україні. Олександр Мороз оприлюднив аудіокасети з записами розмов у кабінеті Леоніда Кучми стосовно вбивства Георгія Гонгадзе.

2006 р. — Верховна Рада України визнала Голодомор актом геноциду проти українського народу.

Померли:

1680 р. — Лоренцо Берніні, італійський архітектор, скульптор і художник стилю бароко.

1683 р. — Інокентій Гізель, архимандрит, письменник, ректор Києво-Могилянської колегії.

1970 р. — Алла Горська, українська художниця-шістдесятник і відомий діяч правозахисного руху 60-х років в Україні. Дружина художника Віктора Зарецького.

Алла Горська

29

Народилися:

1778 р. — Григорій Квітка-Основ'яненко, український письменник.

1879 р. — Григорій Чупринка, поет, козак Богданівського полку.

1899 р. — Григорій Косинка, український письменник, поет, козак Дніпровської повстанської дивізії отамана Зеленого.

30

День радіотехнічних військ Повітряних Сил Збройних Сил України.

16 вересня 2010 року вийшов наказ міністра оборони України Михайла Єзеля № 490.

Рішення про встановлення цього професійного свята було прийнято, враховуючи важливе значення радіотехнічних військ Повітряних Сил Збройних Сил України та з метою підтримання престижу військової служби у військових частинах і підрозділах цього роду військ.

1763 р. — судова реформа гетьмана Кирила Розумовського в Україні.

Народилися:

1934 р. — Раїса Іванченко (Іванова), українська письменниця.

1951 р. — Назарій Яремчук, український естрадний співак (тенор). Народний артист УРСР (1987), лауреат Державної премії ім. Т. Г. Шевченка.

Помер:

1983 р. — Анатолій Кос-Анатольський, український композитор.

Шановні читачі! Письменник Віктор Жадько працює над створенням першої в державі «Української енциклопедії некропознавства», де будуть зібрані матеріали про поховання відомих українців (особистість має бути знакова, із здобутками та працями, відомими в державі), історію кладовищ тощо. Автор звертається із проханням до краєзнавців, учителів, істориків України, всіх, кому не байдужа ця тема (як вітчизняних, так і зарубіжних), — надіслати свої побажання, а також — фото могил та коротку інформацію про небіжчика і його прижиттєве фото, матеріали про історію цвинтарів, терміни на електронну адресу: jadko-viktor@ukr.net або домашню: Жадько Віктор Олексійович, вул. Л. Первомайського, 5-а, кв. 44, м. Київ, 01133.

КРИМ — ПЕРЛИНА УКРАЇНИ!

БАЙДАРСЬКІ ВОРОТА

Байдарські ворота — перевал через головне пасмо Кримських гір. Знаходиться на висоті 527 м. Сполучає Байдарську долину з узбережжям Чорного моря. Через Байдарські ворота проходить старий автошлях Севастополь — Алушка — Ялта. Завдяки чудовим краєвидам Байдарські ворота є одним з найулюбленіших місць масового туризму.

Запрошуємо читачів «Кримської світлиці» взяти участь у фотоконкурсі «Крим — перлина України!» Надсилайте світлинки (електронні чи паперові) увічнених вами неповторних кримських краєвидів, культурних та історичних пам'яток, заповідних місць, де просто гріх не побувати кожному громадянину нашої великої держави. Супроводжуйте ваші фото невеличкими коментарями, можна віршованими — чим відгукнулася душа після відвідин нашого сонячного півострова. Якщо знайдуться спонсори, — автори кращих робіт будуть заохочені ще й матеріально. А поки що давайте усі разом отримувати душевне задоволення від споглядання неповторної української перлини — Криму!

БАЙДАРИ

Дорога довга. Чагарі, долини,
На небі палкому ніде ні хмари.
Ми ідемо, спочинку ні хвилини.

Коли зненацька чую: «Ось Байдари!»
Дивлюся: брама, сиві дві скеліни...
О, що се? Чудо чи потужні чари?

Немов заслона впала і відкрила
Натури дивні, красні дари,
Що досі від людських очей ховались.

Щоб тут жити, треба мати крила!
Вже люди, певне, від тієї пори
Тут не живуть, як з раєм попрошались.

Мов невидима рука тут положила
Границею отсіі дві гори,
Що високо до неба поздіймались.

Один зелений бескид, другий — темний.
Здалека море хвилі золоті
Шле, наче провість волі і надії...

Чи се той світ, забулений, таємний,
Забутий — незабутній рай наземний,
Що так давно шукають наші мрії?..

Леся УКРАЇНКА
(Із циклу «Кримські спогади»)

У Швейцарії назвали фіналістів всесвітнього конкурсу на сім нових чудес світу. В ньому брали участь понад 220 країн в останні чотири роки, повідомляють зарубіжні ЗМІ.

Організатори конкурсу оголосили попередні результати, які будуть перевірені і остаточно підтверджені на початку 2012 року.

До списку 7 нових чудес світу увійшли: джунглі Амазонії, бухта Халонг у В'єтнамі, водоспади Ігуасу на кордоні Аргентини та Бразилії, південнокорейський острів Чеджу, Національний парк Комодо в Індонезії, підземна річка Пуерто Принцеса на Філіппінах, Столова гора у ПАР.

«Ми вітаємо кожного з цих учасників з отриманням попереднього статусу New7wonders і з нетерпінням чекаємо на завершення процесу підтвердження, щоб відзначити їх на офіційній церемонії на початку 2012 року», — сказав засновник-президент New7wonders Бернар Вебер, оголошуючи результати конкурсу у штаб-квартирі організації в Цюріху.

ційній церемонії на початку 2012 року», — сказав засновник-президент New7wonders Бернар Вебер, оголошуючи результати конкурсу у штаб-квартирі організації в Цюріху.

Бухта Халонг у В'єтнамі. І чим наші Байдари гірші?

АЛТИН БЕШИК — ЗОЛОТА КОЛИСКА

У Сімферополі в «Етнографічному музеї» відкрилася виставка декоративно-прикладного мистецтва кримських татар «Золота колиска» («Алтин Бешик»).

Мета виставки — продемонструвати самобутність, красу і багатство різних видів декоративно-прикладного мистецтва кримських татар і показати їхнє функціональне призначення.

І не випадково виставка називається «Золота колиска». Вона символізує відродження, духовність, зв'язок поколінь і силу народних традицій. Це — талісман Криму.

Представлені на виставці площинні та об'ємні декоративні композиції в національному колориті з різного матеріалу в різній техніці виконання — це вишивка, кераміка, різьблення по дереву, килими, художня чеканка, розпис, іграшки, ляльки в національному одязі, костюми з етнічними мотивами та ін. дають можливість показати деякі

аспекти матеріальної та духовної культури кримських татар, де переплутуються традиції та сучасні тенденції.

Разом з виробами професійних майстрів і художників відвідувачі ознайомляться і з роботами майстрів-аматорів. У кожного свій жанр і напрямок, але об'єднує їх прагнення спиратися у своїй творчості на народні традиційні мотиви. Виготовлені їхніми руками творіння спіраються не тільки утилітарно-практичні, а й естетичні функції.

На цій виставці представлено більше ста різноманітних виробів, виконаних у національному стилі. Серед експонатів роботи: творчого об'єднання «Чатир Даг» (проект «Кримський стиль», кер. — заслужений художник України Мамут Чурлу); групи «Ельчебер» (кер. — Рустем Скібін); молодіжної громадської організації «Арслан» м. Бахчисарай (кер. — Аблаєва Інара); творчого об'єднання «Джанкисет» Красногвардійського району; Регіонального центру народних ремесел «Орнек» (кер. — Едіє Шаменова); громадської організації «Жіночий клуб Ненкеджан» (кер. — Зера Бекірова); творчого об'єднання «Марама» м. Бахчисарай (кер. — Айше Османова); студентів Кримського інженерно-педагогічного університету (кер. — Акчуріна Н., Дорошевич М.); заслуженого художника Криму Асана Галімова, заслуженого художника Криму Зареми Трасінової, художника Алі Бекірова; майстринь-вишивальниць — Ельвіри Османової, Зареми Мустафас-

вої, Хатідже Юнусової, Лілі Каїшевої, Марини Клименко; різьбярів по дереву: Еміна Таймазова, Рустема Максудова; вироби Зульфії Сейтасанової (м. Білогірськ), Веляде Аблязової (м. Феодосія), Валентини Шитікової (м. Сімферополь), Тамари Ключкіної, Олени Гаєвської (м. Сімферополь), етнічні костюми Майре Люманової, Венери Курмаєвої, Айше Османової, Халіде Челенгірової, Гульнари Керімової.

Виставка триватиме до 12 грудня 2011 року.

